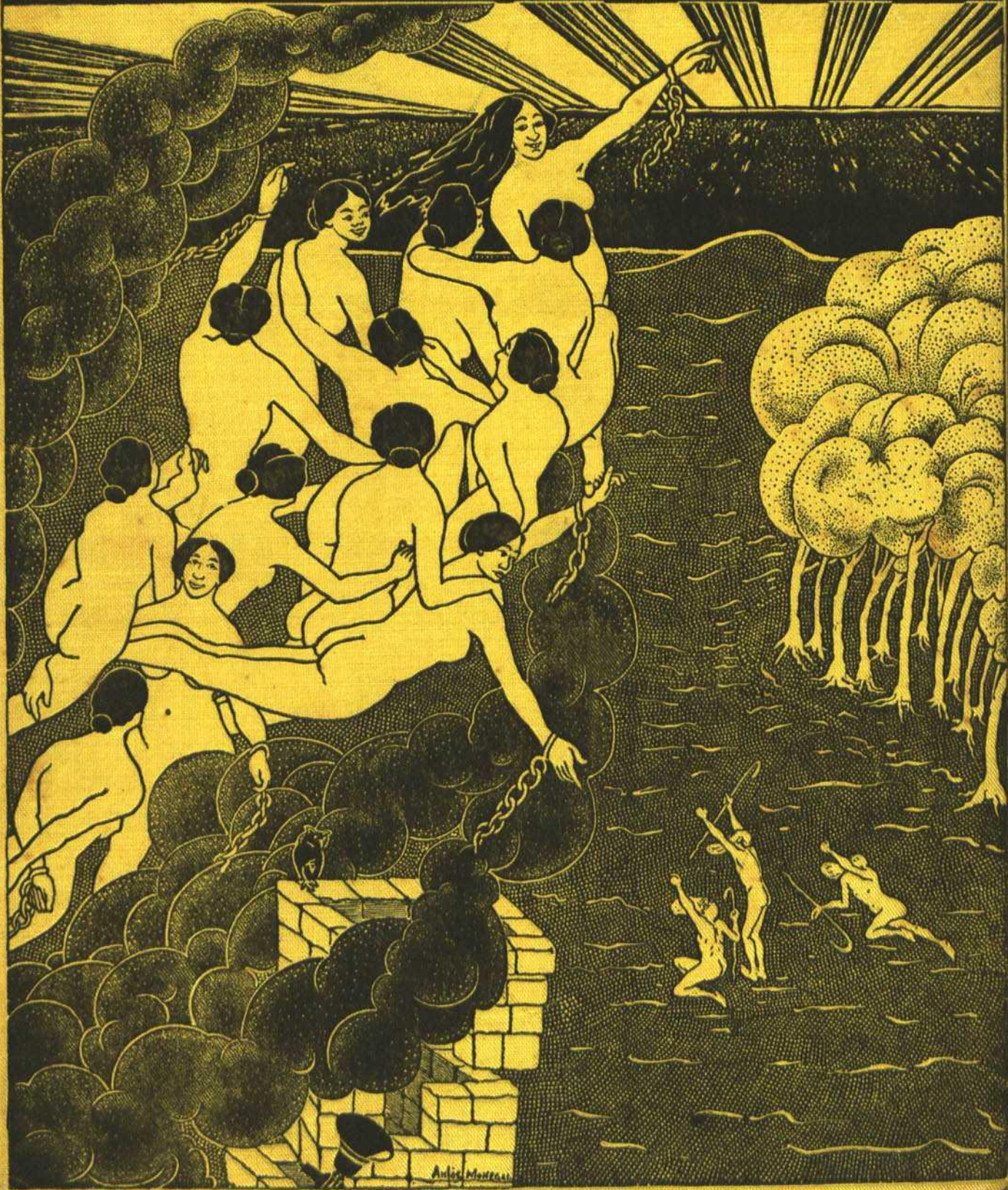

ᠠᠨᠠᠨᠠᠨᠠᠨᠠᠨ

JOVENTUT

Periódich Catalanista

ART ♦ CIENCIES ♦ LITERATURA

ANY 1905

PLAÇA DEL TEATRE, 6, ENTRESOL
BARCELONA

Í N D E X

ALADERN (JOSEPH)

La llengua es la patria, pág. 320. — A un emigrant, pág. 421. — El nou Prometheu, pág. 527. — Clam a la natura, pág. 607.

ALBERT (SALVADOR)

Heretgries: La farça màgica, pág. 558.

ALBERT PARADÍS (F.)

Erro important, pág. 532.

ALEGRE (MARTÍ)

De l'entusiasme, pág. 705.

ARRO Y ARRO (CARLES)

La forast-ra, pág. 65. — Nocturn, pág. 719. — Confessió, pág. 800. — Petit jòch d'amor, pág. 815.

BARBERÁ (MIQUEL)

La casa dels tísichs, pág. 98. — La meva cosina, pàgina 189. — Les promeses del Senyor, pág. 252. — Dos crepuscles, pág. 267.

BARBOSA (AUGUST)

El Pop de la platja, pàgs. 351, 366, 388, 405 y 417.

BARRIOS (BENET R.)

Mistralenques, pág. 202. — Finlandeses (traduccions de Runeberg y Aho): La bandera de Finlandia, pàgina 250. — Brindis a la Patria, pág. 271. — El pagès de Saarijarvi, pág. 315. — L'amo y el masover, pàgina 348. — Cap a la Patria, pág. 380. — Cantant, pàgina 399. — El meu poble sembla un ginebró, pàgina 413. — Perpetuina, pág. 620. — La nit de Sant Joan a Finlandia, pág. 620. — Txèques: Costums y tradicions: Sant Nicolau, Nadal, Reys, pág. 780. — Ous de Pasqua, pág. 794. — Cavalcada del Rey, pàgina 810. — Les campanes de Loreto (traducció de Neruda), pág. 835.

BASSEDAS Y MONTANER (J.)

Què som!..., pág. 716.

BATISTA (JOSEPH)

¿Y el monument?, pág. 370.

BENAZET (ANTÓN)

Les verges del bosch, pág. 92. — La gitana enamorada, pág. 284.

BONET C. (D.)

En pro de l'Esperanto, pág. 783.

BOSCH Y VIOLA (ENRICH)

Bucòlica, pág. 418. — La primera obra, pág. 546. — Esplay, pág. 574. — Sonets, pág. 624. — Del llot, pàgina 698.

BUSQUETS Y PUNSET (ANTÓN)

El derrer són d'en Sagorra, pág. 610.

CAPMANY (AURELI)

Don Quijote a Barcelona, pág. 266.

CATALÁ (VÍCTOR)

Carnestoltes, pág. 18. — Resurrecció, pág. 249. — Corpus Auri: Suplement al número 281, pág. 3.

CATASÚS Y CATASÚS (TRINITAT)

De tardor, pág. 258. — L'atmetller, pág. 445. — Tardor al camp, pág. 517. — A plena llum, pág. 677.

COLOMER Y FORS (PERE)

Agonía, pág. 50. — Nota de viatge, pág. 462.

COLL (MARIO)

Nova comunió, pág. 74. — Als meus amichs, pág. 131.

COMISSIÓ DE LA FESTA CATALANA

Alocució als catalans: Suplement al número 281, pàgina 7.

CONANGLA FONTANILLES (J.)

Descans de l'immigrant, pág. 724.

ESCARDOT (L.)

Divendres Sant, pág. 274. — Cançó, pág. 349. — Clixés de juny, pág. 395. — Clixé d'agost, pág. 562. — El pobre home, pág. 578. — Parella blanca, pág. 595. — Somnis, pág. 625. — Dintre l'argent, pág. 731. — Vida, pág. 811. — Clixé de desembre, pág. 829.

INDEX

FERRER (CATERINA)

Anyorança, pág. 277.

FOLCH Y TORRES (JOSEPH M.^a)

D'excursió, pág. 512.

FONT (ALEXANDRE)

Pàgines festives: Dia mullat, pág. 465.—L'avi, pàgina 482.—L'home del mico, pág. 529.—De viatge, pág. 613.—Tempestat, pág. 687.—Gent de fóra, pág. 767.—La venda del peix: En la platja de Badalona, pág. 799.

FONT Y LAPORTE (A.)

Nit feliç, pág. 670.—Tant se vall, pág. 804

FORTUNY (CARLES DE)

Idili, pág. 414.—Mitjdiada, pág. 481.—La gran ciutat, pág. 528.—L'amor, pág. 621.—Un miracle, pàgina 667.—Impediment, pág. 722.

FUENTES (ENRICH DE)

Miracle, pág. 459.

GAMBÚS (XAVIER)

Esposes sense fills, pág. 812.

GASÓLIBA (CECILIA)

Un que no li han preguntat res, però que demana dirhi la seva, pág. 95.—Quina vergonya!, pág. 137.—Catalans, nacionalistes y regionalistes, pág. 219.—Un compàs d'espera, pág. 449.—¿Ahont anem?, pàgina 633.—Prou bombes: Justícia catalana, pág. 666.

GENER (POMPEYUS)

Recorts y esperances, pág. 25.—El Madrid que ara jo he vist, pág. 234.—El bon diable, pág. 333.—L'americana vermella, pág. 499.—L'amich Vilanova, pág. 542.—Cant IV de *L'Evangeli de la Vida*, pàgina 575.—L'agència d'informes comercials, pàgs. 608, 628, 645, 659 y 675.—Patatúm de patums: Ni Don Pelayo ni Jofre lo Pilós, pág. 737.

GIBERT (SALVADOR)

Tolerancial, pág. 251.

GIRBAU Y TORDERA (J.)

Parricidi, pág. 132.—Rodolant, pág. 272.

GOMILA (SANTIAGO)

Esposalles, pág. 68.

GUAL (ADRIA)

Les arts menudes, pág. 540.—Crítichs y criticats, pàgina 577.

GUANYABÉNS (E.)

La cullita, pág. 7.

GUBERN (S.)

Pujada y devallada, pág. 14.—El poder reyal y la Constitució segons en Silvela, pág. 121.—De nacionalisme, pág. 521.

JOCHS FLORALS

Consistori dels Jochs Florals de Barcelona: Cartell extraordinari, pág. 29.—Llista de les composicions rebudes a Secretarí, pàgs. 181, 196 y 213.—Veredict, pág. 292.—Convocatoria y cartell pera'ls Jochs de 1906, pág. 821.

JOVENTUT

Als autonomistes catalans, pàgs. 57 y 105.—Els Jochs Florals d'enguany, pág. 302.—Notes de la Festa: Suplement al número 281, pág. 5.—Concell General de representants de la *Unió Catalanista*, pág. 702.—Advertencies, pág. 761.—JOVENTUT en 1906, pàgina 791.—Saludo que JOVENTUT envia als esperantistes húngars, pág. 832.—Esperanta Fako, pág. 832.—Noves, en tots els números.

JUNYENT (SEBASTIÀ)

L'art nou y l'art vell, pág. 6.—Companyns, pág. 163.—Bibliofilia, pág. 336.—La crisis pictòrica, pág. 730.—La mort de la gitana, pág. 749.

JUST Y PASTOR (E.)

Montanya amunt, pág. 212.—Voluptuositat, pág. 223.—Recordatori, pág. 531.—Bessonada, 635.

LAPORTA (MIQUEL)

•••, pág. 10.—•••, pág. 332.—Pochs mots, pág. 507.

LINARES Y DELHOM (JOAN)

Perquè no vos han contestat y perquè no entren a la *Unió*, pág. 115.—Tasca que s'imposa, pág. 143.

LLEONART (JOSEPH)

Tres coples noves, pág. 64.

MANAU AVELLANET (LLUÍS)

La sirena, pág. 427.

MARAGALL (JOAN)

La sirena (fragment), pág. 10.—La Festa de la Bellesa: Discurs, pág. 477.

MARICH (AUGUST DE)

Cròniques nacionalistes: La fúnebre Hungria, pág. 665.
—La força, pág. 729.—La duana regional independent, pág. 748.

MARLÉS (JUST)

Miseries, pág. 825.

MARTÍ (ORIOL)

¡Toros!! pág. 154.—Lletra d'un menestral barceloní a l'almirall de la esquadra anglesa, pág. 457.—Document important, pág. 492.—Si j'étais... Moret, pàgina 793.—Notes bibliogràfiques: *Deliberacions de l'Assemblea General de Delegats de la Unió Catalana, tinguda a Barcelona en el mes de maig de 1904; Estudis polítics*, pág. 276.—*Regionalisme y Federalisme*, pág. 403.—*El Futurisme*, pág. 434.—*Comment on nous vole, comment on nous tue*, pág. 485.

MARTÍ Y JULIÀ (D.)

Per la complexitat, pág. 3.—Anemho explicant, pàgina 113.—La nostra Festa y el nostre dever: Suplement al número 281, pág. 1.—Nacionalisme y imperialisme, pág. 505.—Parlament, pàgs. 548 y 564.

MARTÍNEZ Y SERIÑÀ (ARNAU)

Barres o burros, pág. 45.—El preu d'un veto, pág. 96.—Les poesies d'Angel Guimerà, pág. 144.—El símbol, pág. 180.—Sonets, pág. 209.—La reforma del Còdich Civil a França, pág. 224.—La qüestió religiosa a França y Espanya, pág. 265.—Notes bibliogràfiques: *Tristors; Bastides y pedruscall; Estructura mental y significació filosòfica de Balmes*, pág. 35.—*Yang-Hun Tsy; Los labios alucinados*, pág. 78.—*Mil y una curiosidades; El dominio de los negocios; El A. B. C. del Dinero; Las dos Américas*, pág. 130.—*Los nihilistas; Aita Tettauven*, pág. 164.—*Aucells de fang; Los primeros hombres en la luna; El Japón desconocido*, pág. 195.—*Empordaneses; Sangre Nueva; Anticipaciones*, pág. 260.

MAS Y JORNET (CLAUDI)

Els penjats (traducció de José Elizondo), pág. 590.—Les verges impures, pág. 833.

MASERAS (ALFONS)

Del primer encís, pág. 463.—A Pirra (traducció d'Horaci), pág. 647.

MASSIP (OLAGUER)

Segueix la lluyta, pág. 150.

MATHEU (FRANC&SCH)

Himne: Suplement al número 281, pág. 8.

MERCADER Y VIVES (JOAN)

Sonets, pág. 798.

MIQUEL Y PLANAS (R.)

El popularisme en la poesia, pág. 63.—Els *Articles* d'en Joan Maragall, pág. 159.—Els «descastats» a l'Ate-neu, pág. 217.—Lo dels Jochs Florals, pág. 297.—Cervantisme català, pàgs. 329 y 345.—Aubada del Nort, pág. 409.—Les poesies de Víctor Català, pàgina 429.—Separatisme docent, pág. 443.—Divagacions, pág. 489.—El *Llibre de Santa Marta* de Ramon Llull, pág. 518.—Més divagacions, pág. 560.—Meditacions, pág. 587.—El *Llibre de les Dóns* de Mestre Jacme Roig, pág. 715.—El *Cançoner* d'en Joseph Pijoan, pág. 820.—Notes bibliogràfiques: *Llibre de Amich e Amat*, pág. 34.—*Historia de la industria lanera catalana: Monografia de sus gremios*, pág. 53.—*En Rupit; Venecia*, pág. 129.—*Arràn del cingle; Mujeres de América*, pág. 195.—*Narracions estranyes; Esboços; Les celebritats d'ajourd'hui*, pàgina 243.—*Notas genealógicas que, para tomar el hábito de Santiago, presentaron don Mariano, don Francisco y don Rafael Pardo de Figueroa; Redemptio*, pàgina 308.—*Discursos; Pequeños ensayos; El arte de bien comer*, pág. 371.—*Escenes castelloneses; Llibre de versos; Gramàtica prèceptiva catalana; Hermann y Dorothea*, pág. 386.—*La nostra arqueologia literaria*, pág. 468.—*La muerte de Isidro Nonell; Memoria referent al Congrés de Manchester, de la Federació Internacional del Coló; La cité de joie; Contes populars gascons; Els meus ex-libris y sa descripció filosòfica*, pág. 594.—*El Bosch; Sentiment; Manfred*, pág. 622.—*Les aocrines lulianes en el Congrés Universitari Català; La pera de plata*, pág. 643.—*Jochs Florals de Barcelona*, pág. 692.—*Jochs Florals de Mallorca*, pág. 707.—*Vergonya; Els lliris del jardí de la reyna*, pág. 786.—*Escull; Llibre de les Besties; Rondalles y faules de cayent popular; Poesies religioses*, pág. 801.

MONEGAL (TRINITAT)

Dos himnes: dos pobles, pág. 73.—Defalliment y esperança, pág. 363.—Vulgaritats, pág. 556.

MORAGAS (RICART)

Vida y mort, pág. 638.

NOGUERAS OLLER (RAFAEL)

La pluja lluny de ciutat, pág. 23.—El *Narro* de la vida, pág. 178.

OLIVA (VÍCTOR)

Poesies inèdites d'en Carles Boselli, pág. 32.—Civilisació, pág. 322.—En Joseph Güell y Mercader, pàgina 591.—La nit solsticial, pág. 777.—El camí ral, pág. 826.

INDEX

PALMA (FELIP)

Primavera, pág. 762.

PALOL (MIQUEL DE)

Balades de Schumann, pág. 68.

PALOU (JAUME)

Venjança, pág. 46.—Prejuhi, pág. 79.—Semblances, pág. 180.—Contrast, pág. 350.—Casaments, pàgina 530.—Sacrifici, pág. 581.

PEDRET Y MIRÓ (AGUSTÍ)

Flor de montanya, pág. 66.—Passat y present del nostre poble, pág. 337.—Reflexionem y unimnos, pàgina 602.

PELL CUFFÍ (OCTAVI)

Reconciliació, pág. 43.

PENA (JOAQUÍM)

Avuy!, pág. 49.

PIJOAN (J.)

Pobles y viles, pág. 10.

PIN Y SOLER (J.)

Anant a Corfú, pág. 116.—Kerkyra, pág. 140.—Malta, págs. 176, 186 y 206.—Pobreta gent, pág. 304.—Bukarest, pág. 316.—Excursions per Orient, pàgina 508.—Therapia (fragment), pág. 526.—Bibliografía, pág. 657.

PLA (JOAQUÍM)

El boig de la platja, pág. 148.—Cançons, pág. 502.—La devallada, pág. 677.—En Naci, pág. 704.—La desfeta del llagut, pág. 836.

PRAT JABAL-LÍ (P.)

Lied, pág. 627.

PUIG PUJADAS (J.)

La Petinyo, pág. 193.

PUJOL Y BRULL (J.)

En Teodor Bonaplata, pág. 30.—Massa feyna, pàgina 233.—Moixigangues, pág. 313.—Actualitats, pàgina 393.—De la presó, pág. 42.—Emili Vilanova, pág. 537.—Teatres: *Episodios del Quijote*, pág. 483.—*La Miralta*, pág. 501.—*Esclats de vida*, pág. 756.

PUJULÁ Y VALLÉS (F)

Cansats d'esperar, pág. 41.—Pintura y dibuix, pág. 77.—Apropòsits, pág. 125.—Càbac de pobre, pág. 157.

—Canillera, pág. 325.—O tots catalans, o Visca Madrid, pág. 383.—Esperanto, págs. 401, 411, 430, 459, 475, 495 y 514.—La força republicana, pàgina 539.—El cor de la lletja, pág. 571.—Mussiu Pedalier, pág. 592.—En Maynhaus, pág. 603.—Tret de fona, pág. 659.—Lo millor de cada casa, pág. 713.—Anem a pams!, pág. 735.—Nostra impressió, pàgina 745.—Xugay, págs. 771, 787 y 795.—A n'En Rafel Vallès y Roderich, pág. 818.—Teatres: *Núvols en creu*, pág. 756.—Notes bibliogràfiques: *Un debat nouveau pour la République et la Descentralisation*, pág. 146.—*Idylle d'une Revoltée*, pág. 434.

RAHOLA (FREDERICH)

La flor y la estrella, pág. 44.

ROBRENO Y GÜELL (AURELI)

Pensa en mi, aymada, pág. 767.

ROMEU (JOAN)

Toros. y pa, pág. 682.

ROSICH (JOSEPH M.^a)

L'any 1904, pág. 27.—De re nacionalista, pág. 91.—Tinguem serenitat, pág. 153.—La característica catalana, pág. 379.—Les formes de govern, pág. 601.

ROSSELL Y VILÀ (PERE M.)

Per la maynada, pág. 411.

SABADELL (ALFONS)

Congrés Esperantista de Boulogne-sur-mer, págs. 544, 563, 580, 597, 612, 685 y 709.

SABARTÉS (JACOBUS)

De casa a cà l'oncle, pág. 75.

SABATER MUR (ANTÓN)

Desintegració, pág. 124.

S'ALGUER (JORD.)

A Catalunya, pág. 450.

SALÓM Y MORERA (PERE)

¿Sonets?, pág. 807.

SALVADOR COCA (S.)

Notes, pág. 746.

SITJÁ Y PINEDA (FRANCESCH)

Per les montanyes, pág. 80.—Dies clars, pág. 370.—Fruyta, pág. 400.—Sonets, pág. 782.

SOLER Y ESCOFET (I.)

El crim de Torrent Soliu, pág. 69.—Excursió a Bor, pág. 127.—Flors del fang, pág. 208.—L'automòvil, pág. 321.—Una visita, pág. 364.—Recorts d'excursió, pág. 751.

SUNOL (ILDEFONS)

Juventut, pág. 11.

TARRAGÓ (PERE B.)

Alegries... tristes, pág. 185.—Febles, pág. 256.—Diferències, pág. 697.

TERRÍ (JAUME)

Delectació, pág. 229.—La tristesa del llach, pág. 769.

TINTORER (EMILI)

L'honor municipal, pág. 89.—Per ull de garbell, pàgina 161.—Intervencionisme, pág. 172.—La qüestió de l'Ateneu, pág. 225.—Sobre la separació de la Iglesia y l'Estat, pág. 281.—La mentida, pág. 402.—Carta de fóra, pág. 473.—La mandra, pág. 524.—La meua candidatura, pág. 554.—Lliçons, pág. 571.—Els militars al quartell, pág. 617.—Com parlèm, pág. 813.—Teatres: *Rosmersholm*; *Fructidor*; *La Regencia*; *Un toca-campanes*, pág. 46.—*Lo nit de l'amor*, pág. 67.—*Mama Colibri*, pág. 81.—Crònica; *Fernando el Calavera*; *De bon tremp*, pág. 132.—*La lletja*; *La cisaña*; *Mañana de sol*, pág. 191.—*Nuestra juventud*, pág. 226.—*Clamor de posta*; *Fiamme nell'ombra*; *Joujou*, pág. 238.—*I tre anabattisti*; *La crisi*; *Lulu*, pág. 254.—*Sol, solet...*, pág. 273.—*La fi de Tomàs Reynald*; *El Pop de la platja*, pág. 338.—*Bàrbara*, pág. 371.—*A fuerza de arrastrarse*, pág. 382.—*Andrònica*, pág. 415.—*La Neña*, pág. 435.—*La musa loca*, pág. 452.—*Rosas de otoño*, pág. 467.—Ferruccio Garavaglia: *Il Cardinali*; *Il povero Piero*; *La fine di Sodoma*; *Viaggio di nozze*; *Il capitano Fracassa*, pàgina 639.—*Francesca da Rimini*; Crònica, pág. 654.—Crònica, pág. 672.—*Comedia d'amor*; *Il Trionfo*, pág. 688.—*El malalt imaginari*; *La matinada*, pàgina 706.—M. Bertin; *El bon policia*, pág. 734.—La Suzanne Després: *Les remplaçantes*; *Le Détour*, pàgina 752.—*Les garces*, pág. 770.—*El Morenet*, pàgina 799.—Espectacles-audicions Graner, pàgs. 688, 734, 770 y 815.

TRÍAS Y FÁBREGAS (JOAN)

Prometatge, pág. 261.

VALENTÍ Y FELIU (JOAN)

Renovació, pàgs. 210, 229 y 257.—Miniatures, pàgina 340.—Fantasia sobre *La Brema*, pág. 673.—El vol de tarda, pág. 739.

VALLÉS Y RODERICH (RAFAEL)

En Patufet versayre, pág. 82.—Un drama revolucionari, pág. 93.—¿Jo pel·liculat? May!, pág. 204.—De la Patagonia a casa, o Roda'l món y torna al Born, y La ignocència vindicada, pág. 385.—Trista profecia, o La despoblació de Barcelona, pág. 464.—Béns del Comú, béns de ningú, pág. 573.—De potencia a potencia, o sía Conferencia nacional d'un trompa y un general, pág. 605.—Esplays, pág. 653.—Xacolata y Brusi, o Els voluntaris de l'Àfrica, y Si tant els hi agraden que se'ls quedin, pág. 717.—Entre la Ciencia y l'amor, o sía El matrimoni científich, y *Lasciate ogni speranza*, pág. 750.—Punt final, o Trinitat de patums, y El primer sóch jol, pág. 834.

VÁZQUEZ (FRANCISCO DE P.)

La sega, pág. 31.

VENTURA PARDO (C.)

Arril, pág. 267.—El partit federal, pág. 721.

VERGÉS Y BARRIS (JOAN)

Preludi, pág. 160.—Cant de primavera, pág. 243.

VÍA (JOSEPH)

Tardorena, pág. 627.

VÍA (LLUÍS)

¿Ens podrèm entendre?, pág. 58.—Plàtiques... quaresmals, pág. 169.—Les noveles d'en Pin y Soler, pàgina 222.—La independència de Noruega, pág. 377.—«Per dignitat y per interès», pág. 441.—«Hont són els republicans?», pág. 585.—Arlequins, pág. 649.—Altres cop els Jochs Florals, pág. 681.—Notes bibliogràfiques: *En Mitja Galta*; *Acció del Catalanisme*, pág. 37.—*Pirineu Català*, pág. 484.—Revista de revistes, pàgs. 100, 244, 291, 372, 436, 644, 725 y 805.

VILAREGUT (SALVADOR)

Els mestres cantayres de Nurenberg al Liceu, pág. 60.—*Le vispe comari de Windsor* al Liceu, pág. 97.—*Tais* al Liceu, pág. 148.—La regeneració (?) de l'Eldorado, pág. 307.

VILLENEAU (JULES)

Mistral, pág. 118.

VINARDELL (SANTIAGO)

Cant a la Vida, pág. 756.

VINYAS (GABRIEL)

El progrés y l'art, pág. 259.—Progrés contra natura,

ÍNDIX

pág. 285.—De qui es el pervindre, pág. 341. — Art y artistes, pág. 669.

VINYAS (RAMÓN)

Les cimes altes, pág. 831.

ZANNÉ (GERONI)

Port-Arthur, pág. 28 — El Nihilisme, pág. 123 — Quelcòm de poètica, pág. 156. — Les muses modernes, pág. 174. — Falses grandeses, pág. 201 — Música, pàgina 227. — Els concerts Lamoureux, pág. 240. — Les dues flors, pàgs. 286 y 299. — Concerts, pág. 355 — La desfeta russa, pág. 361. — Un casus belli, pág. 394. — *Le Laudí*, pág. 446. — Un poeta piemontès, pàgina 479. — El sultà fidel, pág. 493. — Vora l'aygua pág. 511. — Notes d'Orient, pág. 523. — Ingratituts

politiques, pág. 553. — La pau, pág. 569. — Un precursor de Nietzsche, pág. 634. — José Maria de Heredia, pág. 651. — Associació Musical de Barcelona, pág. 708. — La revolució russa, pág. 714. — Alemanya contra Polònia, pág. 752. — Notes estrangeres, pàgina 809. — Notes bibliogràfiques: *Los Monasterios de la Diócesis gerundense*, pág. 57. — *Els Mestres Cantayres de Nuremberg*; *Gent*, pág. 99 — *La Canción de la Huerta*, pág. 290. — *Sapho*, pág. 468. — *El Amor y el señor Lewisham*; *Les Thuribulums affaïsés*, pàgina 622. — *El Alimento de los Dioses*; *Elegías*; *La Non-Not dels Papellons*; *Amor y Psiquis*, pág. 723 — *Ilusions*; *Lohengrin*, pág. 803.

ZENGOTITA (XAVIER DE)

Mundanals, pág. 92.

IL·L·U·STR·A·CI·ONS: Pidelaserra (M.), Gargallo (P.), Nonell (I.), Junyent (O. y S.), Fonthona (E.), Picasso (P. R.), • Català (V.), Ros y Güell (A.), y altres.

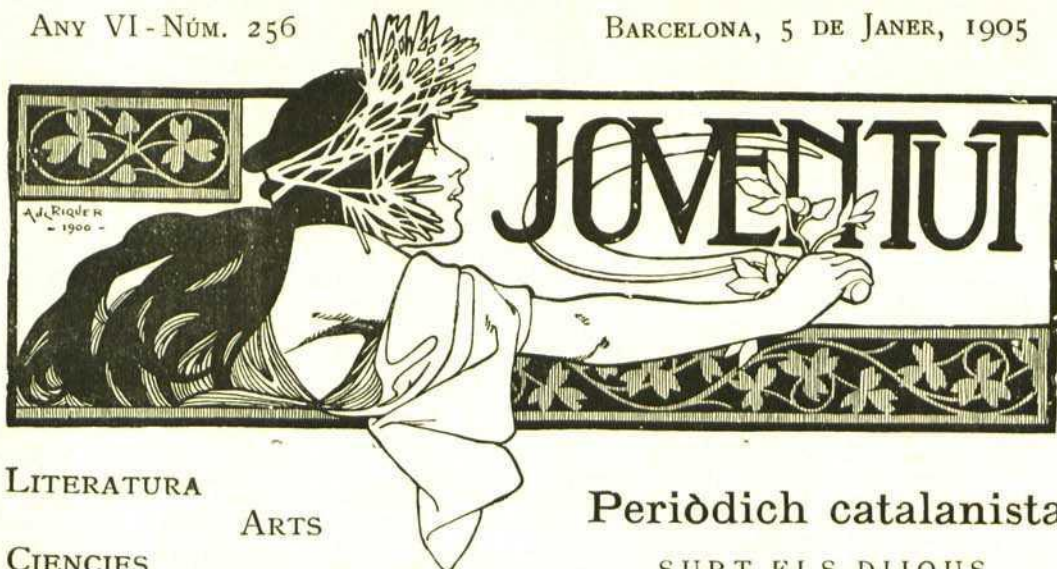
FOTOGRAFIES: Sciutto, Bosch, Roig, Canals, y altres.

FOTOGRAVATS: Furnells.

JOVENTUT

CAP D'ANY

LITERATURA

ARTS

CIENCIES

Periòdich catalanista

SURT ELS DIJOURS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Plassa del Teatre, 6, entressol.

PREU D'AQUEST NÚMERO:

50 cèntims de pesseta.

SUMARI:

TEXT: **Per la complexitat**, per D. Martí y Julià.
L'art nou y l'art vell, per Sebastià Junyent.
La cullita, de Vielé-Griffin, traducció de E. Guanyabens.
* * *, per Miquel Laporta.
La sirena (fragment), per Joan Maragall.
Pobles y viles, per J. Pijoan.
Joventut, per Ildefons Suñol.
Pujada y devallada, per S. Gubern.
Carnestoltes, per Víctor Català (il·lustració del autor).
La pluja lluny de ciutat, per Rafel Nogueras y Oller.

GRAVATS: **Testa grega** (portada).

Puig Major de la Illa Daurada, per J. Mir.
Masia catalana, per M. Pidelaserra.
La montanya misteriosa, per J. Mir.
Els humils, per P. Gargallo.
Gitana, per I. Nonell.
Burgos: Rey al Monastir de las Huelgas, per O. Junyent.
Melangia, per S. Junyent.
Abatuda, per I. Nonell.
Dòna d'Amposta, per E. Fontbona.
Capvespre, per P. R. Picasso.
Coll-Forcat, per A. Ros y Güell.
Amor, per S. Junyent.
Testa gòtica.
Frisos d'Apeles Mestres.

PER LA COMPLEXITAT

ER ésser el nacionalisme català un moviment social determinat per l'esbategar normal de la vida d'un poble, se manifesta deslliurat de les tares atàviques y de les accions regressives que ca-

racterisen a les aspiracions polítiques y sociològiques plantejades en els programes encarrats de les oligarquies polítiques o eixides de lucubracions de neuròtics y d'abstraccions delirants de místics socials. Y no es pas perquè no's realisi seguida acció ab el propòsit d'infiltrar en el nacionalisme català aqueixos apriorismes conceptuosos, sens arrels en la realitat y disgregadors, que'ns dicotomisarien en dreta y esquerra, que'ns desorganisarien encara més, que'ns llevarien la empena vital que'ns fa anar avant y que convertirien el Catalanisme en vulgar acció política y afavoririen la perduració de la impersonalitat de Catalunya y, per tant, de la política centralisadora y uniformista del Estat. El nacionalisme català, no obstant, resisteix, y resisteix ferm, aqueixa acció desorganitzadora, de una banda perquè es incompatible ab la naturalesa biològica-social del Catalanisme, d'un'altra perquè pressent, endevina que ab la excusa d'organisar forses se va de dret a intentar l'anorreament de la nostra renaixensa nacional.

Les organitzacions col·lectives fonamentades tan sols en les abstraccions ideològiques de la consciència humana y en els sentiments més íntims dels homes, són pertorbadores, impedeixen la diferenciació y l'expansió de la vida nacional, són obstacle per al desenrotll de la civilització, determinen intransigències, fanatismes, odís y lluytes implacables, sotmeten la societat a la tirania explotadora de les oligarquies y són el més gros impediment per a que's constituïxi, visqui y actuï la consciència nacional, car afavoreixen el subsistir de diferents consciències col·lectives, y per tant la disgregació de la síntesis nacional, de la nacionalitat. Les organi-

sacions col·lectives fonamentades en les funcions socials, en les activitats especials dels individus, en les modalitats bio-sociològiques dels elements que les constitueixen, són congregadores d'energies, organitzadores d'activitats, determinen evolució de perfeccionament, agermanen als homes, deslliuren a la societat de la política d'ofici y de les malvestats dels antisocials y afavoreixen la constitució, la vida y l'acció de la consciència nacional, qu'es manifestació de l'armònica varietat del pensar y sentir dels homes, car el conviure dels esperits en la organització col·lectiva per funcions socials, els imposa seguida relació, mutua tolerància, devegades fusió de sentiments y d'idees, per a l'assoliment del objectiu comú, que no es altre que la vida normal de la nacionalitat.

Oh, els classificadors y definidors de consciències! Quina tasca més senzilla, més elemental, més d'homes primitius! Com mostren la llur impotència! No poden passar de dos, de dicotomitzar, de dreta y esquerra, de comptar ab les mans, car a comptar ab els dits ja no hi arriben perquè comptar fins a deu ja seria massa complexe. Els homes menys civilitzats, els més endarrerits manifesten impotència enfront de la complexitat. Tenen davant dels ulls objectes a dotzenes, a centenars, a milers, y no'ls percebeixen pas en el sentit de quantitat: són enteniments primitius que no capeixen lo complexe. Lo mateix passa als que pretenen que'l Catalanisme's divideixi en dreta y esquerra: al voltant d'ells, en la nostra societat catalana hi ha tantes consciències, tants pensars y tantes menes de sentir com homes, més no poden passar de la dicotomisació, y ja que no saben ni poden capir l'harmonia de la complexitat sens abims que impedeixin la cooperació de tots en la formació de la consciència nacional, pretenen violentar la naturalesa, emmotllar al llur gust les consciències posantles arbitràriament a l'una o a l'altra banda d'un barranch intraspasable. Ignoren que no hi ha pas cap consciència que's puga trobar del tot bé al un cantó o al altre de la partió per ells marcada, car el convencionalisme dreta y esquerra no permet may la classificació concreta de la totalitat dels ideals polítics, religiosos, socials y fins morals qu'esbateguen en la consciència de cada home.

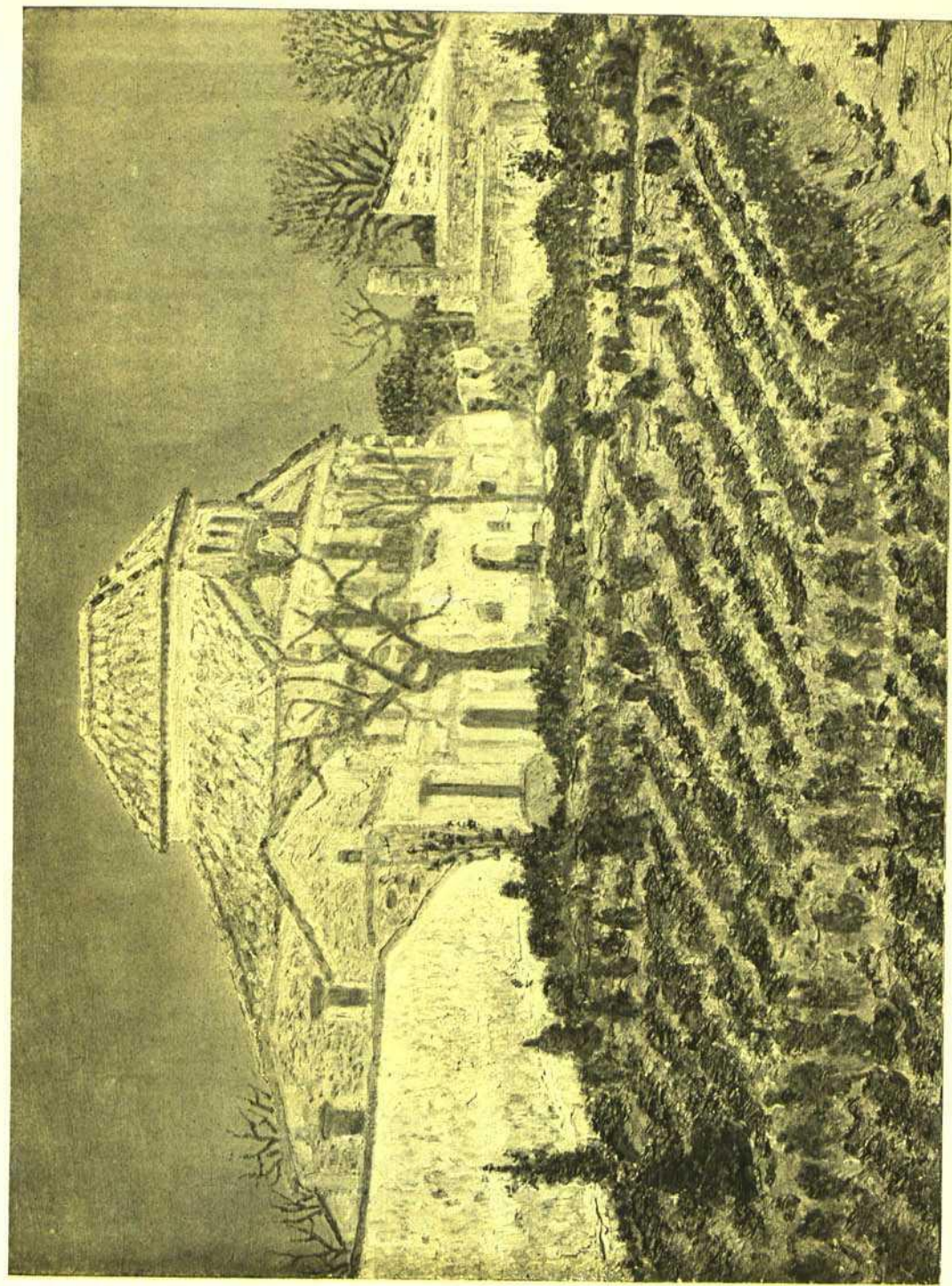
Els enemics de l'harmonia de la complexitat són els enemics de la vida, són els simplícissims, els esperits elementals resíduus vivents de

PUIG MAJOR DE
LA ILLA DAURADA

BOCET AL OLI, PER

J. MIR

MASIA

CATALANA

PINTURA AL OLI, PER

M. PIDELASERRA

consciències atàviques; són els inadaptables al progrés, els reglamentaristes, els imposadors tossuts del llur pensar; són els eterns idealistes per impotència, els que no percebeixen la realitat, els que no comprenen la evolució; són els partidaris de la violència espontània y sense finalitat; són els delirants socials, quan no són els hipòcrites utilitaristes, els perversos explotadors del poble.

No: no havem de dicotomisar ara ni may. Dos colors, dos sons, dugues formes no hi són pas en la naturalesa, qu'arreu es harmònica perquè es complexa y variadíssima en processos, activitats y manifestacions. Aqueixa admirable e infinita varietat es el fonament de les organitzacions nacionalistes, y no la seca dicotomia en dugues unitats que no existeixen. Com més complexitat d'accions, més unitat y forsa en la organització, car la unitat es a la finalitat y no als elements. No esmenteu pas el progrés, simplicistes que volèu violentar la realitat de la vida y de la naturalesa, que sols n'hi ha un de progrés y es el qu'esdevé de la normalitat en l'expansió de la vida. Per això'ls únics verament progressius som els nacionalistes, car pretenem organitzar, ajuntar pera la finalitat de la nostra vida nacional, a totes les activitats, a tots els pensars, a tots els sentirs de Catalunya.

D. Martí y Julià

Actual President de la Unió Catalanista.

L'ART NOU Y L'ART VELL

Esser modern no consisteix pas en cercar quelcòm fora de tot lo que s'ha fet, perquè així's cau en la extravagància: Se tracta, al contrari, de coordinar tot lo que les edats precedents ens han portat, pera fer veure com el nostre segle ha acceptat aquesta herència y com en fa us.

GUSTAU MOREAU

N les èpoques més rellevants de la història del art, paralelament a lo que ha succehit en tots els rams de l'activitat humana, hi ha hagut idees noves en lluita ab les idees velles. Sempre que la evolució ha sigut activa, com en l'època

del Renaixement, s'ha remarcat més vigorosa aquesta divisió. L'art nou se desenrotlla y creix a expenses del que passa y's torna vell y que sempre es l'immediat anterior, el qu'encara en

molts gustos y molts criteris subsisteix com a verdader y llegendari. Y l'art nou que desdenya y arrecona l'art immediat anterior a n'ell, admira y's deixa seduir a voltes per un art molt més vell, però que's comprèn altra vegada y es propici a que s'hi trobin elements que s'adaptin a la moderna manera de sentir.

Arriba a vèncer y a dominar l'art nou durant un període més o menys llarg, però, subjecte a lley eterna, son orgullós crit de victòria es el punt inicial de sa decadència; s'afebleix ab son domini, y corrent el temps mor a mans d'un altre art més jove y qu'està d'acort ab les altres noves manifestacions del intel·lecte humà. Una generació admirarà sempre l'art que's diu ab sa manera d'èsser, aquest art serà sempre'l que li parlarà més clarament, el que la farà vibrar més intensament, encara que sa manera d'èsser y son art sien completament ficticis. Això ns ve a dir que la bondat, la legitimitat d'un art no depèn may del judici d'una generació, que no pot pas despendre de la manera com les circumstàncies li han format el gust. L'apassionament, ademés, influheix molt en els judicis dels homes, y obehint a la evolució desdenyen lo que acaba de passar.

El moviment d'art conegut ab el nom de Renaixement ens presenta un cas pràctic. Se desdenyava tot l'art mitjà que agonitzava, y sorgia un art nou, un art jove que admirava y comprenia l'art pagà adaptant son esperit a les noves obres y fentles ab tot tan propies, que domina en elles lo que l'art nou hi portava. A semblansa d'aquella època, ja fa temps que l'art europeu se troba en un cas d'evolució activa; desde'l primer ters del segle XIX que ja s'inicià la lluita entre lo nou y lo vell, y continua fins ara més vigorosa que may. Durant el segle XIX no's deixà may de girar els ulls cap endarrera, de modo qu'en el nostre temps bé's pot dir que l'estudi y admiració per les arts passades ha sigut un dels factors més actius de la evolució moderna. La nostra època ha sigut època d'erudició artística, y a diferència del Renaixement, que solsament prengué per espill l'art romà, desgraciadament desconexor de la font pura qu'era l'art grec, s'ha mostrat eclèctica y de les arts passades n'ha estudiat totes les manifestacions y n'ha admirat totes les bel·leses. D'aquest estudi, d'aquesta admiració per tot lo bell, obeheix a la idea que vulga, d'aquesta comprensió del lligam íntim entre un art y sa època, n'ha nascut el sentiment de la pròpia forsa y una extensió de criteri artístic que permet tota mena d'atreuiments y encoratja a sortir a llum poderoses personalitats. L'utilitarisme del nostre temps qu'es, sens dubte, traba enutjosa pera'l desenrotll d'un gran art, queda compensat per aquesta llibertat que permet al individu proclamar en sa obra sa més íntima convicció.

L'art s'individualisa, y d'aquí l'afany, el desitj que caracterisa al artista modern, d'èsser original. Res més difícil, res més afalagador. Cada

artista's cerca a sí mateix ab el desitj lloable de fer quelcòm que no s'haja fet; en absolut, això es impossible conseguirho: *Nihil novum sub sole*. Mes com aquesta dita's refereix a la substància, l'artista modern se diu: «Substancialment res de nou: accidentalment puch intentarho tot: *Non nova sed novè*.»

D'aquí aquesta feconda varietat del art modern, qu'encara que sovint té punts de contacte ab arts antigues, no deixa de dar a les produccions artístiques un sagell ben propi que caracterisa nostra manera de sentir la bellesa.

El desitj d'originalitat es causa de qu'en art se produheixin obres rares, extravagantes y que topen ab totes les convencions establertes. Tot artista superior y personal topa ab aquestes convencions; en aquest cas el desitj es natural y lloable, cada estranyesa pot ésser una guspira de renovació. Si neix la extravagància d'un prurit immoderat de distingir-se y traheix l'esforç qu'ha fet un'ànima nascuda pera fer obres vulgars, es condempnable y té rahó'l refinat y original artista en Gustau Moreau; però quan surt de la enteresa d'un'ànima independent que troba en sí mateixa la espurna inicial d'un foch que no ha cremat may encara, aleshores cal respectar l'obra, o entusiasmarshi si ens diu quelcòm qu'esperansavam en va qu'algú ens digués.

Fóra desconèixer la historia del art afirmar que les extravagàncies (1) y rareses són propies y exclusives de nostre temps. En Toulouse Lautrec y en Jossot, en Böcklin y l'Stuck, en Klim y en Klinger, en Patten Wilson y en Laermans, en Rodin y en Segantini, en Gouguin y en Cezane, han fet obres que s'aparten de lo normal y apareixen com extravagàncies als ulls dels que tot ho voldrien mesurat y correcte.

(1) El públich té sempre per extravagàncies tot lo que s'aparta de sa manera de pensar.

Mes en les arts antigues podèm citar com a obres filles d'imaginacions excèntriques les antiqüíssimes estatuas dels Budhas indichs y els monstres qu'ornaven sos temples, els alats lleons asiris ab testa humana, les estatuas dels déus egipcis ab cos humà y testa de bestia, els bronzes groteschs y les màscars de còmichs grechs y romans, els monstres xinos y japonesos, els bisantins y romànichs, les gàrgoles y dimonis de l'època gòtica, pera probar que l'art fill de les imaginacions exaltades se pot trobar en les èpoques més remotes. Més modernament se poden considerar les alegories de molts preraphaelistes, certs grabats de Durer, altres d'Holbein, les caricatures de Leonart de Vinci, les temptacions de Sant Antoni de Van Aken, de Brueghel d'Infern, de Patinir, de Teniers, les figures allargassades del Greco, y més aprop de nosaltres els capritxos y certes pintures de Goya. Tota aquesta serie d'obres, considerades moltes d'elles com a obres d'art superior, es llarguíssima proba de qu'entre'ls artistes més eminents sempre hi ha hagut imaginacions exaltades, temperaments fogosos que s'han apartat, si no sempre, en determinades obres de lo normal, lo correcte y lo mesurat. Proba ademés que no es exclusiu de la nostra època'l produhir excentricitats que la gent pacífica abomina y repugna.

L'eclecticisme modern no condempna l'art vell sinó quan es banal, convencional y pobre: l'admira sempre qu'el veu fort y original.

L'individualisme, que cada jorn s'accentúa més en el terror del art, es causa de que's produheixin obres que s'aparten de la vulgaritat, y no deixa d'ésser difícil esbrinar quan l'obra estranya se fa de *parti pris*, *pour épater le bourgeois*, o quan surt sincerament, lliurement, francament d'una forta personalitat y d'un temperament original per naturalesa.

Sebastià Junyent

LA CULLITA

(DE FRANCIS VIELÉ-GRIFFIN.)

Com ombra breu,
els cims formaven blau dentat;
vessava hermosura
la planura:
tot s'hi sentia perfumat
de maternals alens;
y, en abundor, d'or plens,
jeyen blats rossos
sota aquell sol de Deu.

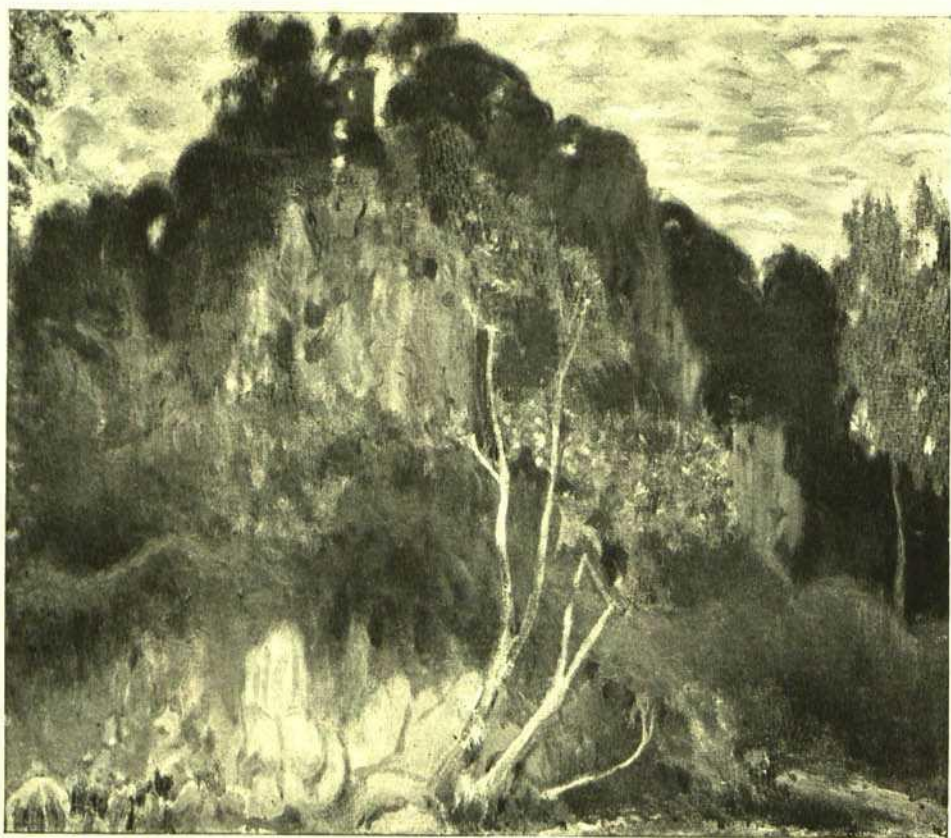
Entremij de les garberes,
ja cantant, ja bevent,
de l'auba a sol ponent
tot era riure;
per vall,
marxaven cap al nord,
y, feyna fent,
les fals trassaven rengle foguejant,
com mirallets que al sol dessin torment;
els segadors, de cara al nord,
els blats anaven arranant
ab brahó fort;

y els que lliguen espigues, divertits,
també arribaven prest; y els que apilonen garbes;
y après, tan aviat vinciant llur cos flexible
com fentlo redressar d'un ayre indefinible,
les espigoladores avansant;
y totes les carretes ab llurs crits
y llurs bous venerables, plens de nyonya;
y el feix d'ergull dels blats atapahits...
Van d'arcs vergonya...

Entre les garbes, aquell día,
vaig cantar, baix, trista tonada
dels que fan via
d'ací d'allà,
que no fan sembra ni llaurada,
espigolant per lo que hi ha;
també cantava, encara menys fort,
la fam y l'ombra de la mort
tímida y trista, y tal que un hom no gosa
dir que té gana, y menys per quina cosa,
y que mor sol, sense queixarse
d'haver sembrat y no atiparse.
— La pó y l'ergull s'aguanten fort...
... ¡Quants que morien, que'ls han mort
duhent, de fam, llur boca aixuta! ...—

Això't cantava, y no altra cosa,
baix, allà al juny, pels blats fent ruta.

E. Guanyabens, trad.

LA MONTANYA MISTERIOSA

PINTURA AL OLI, PER J. MIR

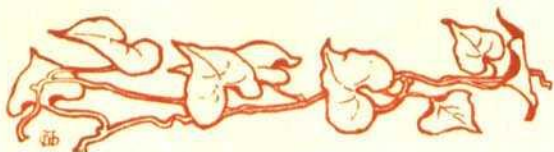
ELS HUMILS

BAIX RELLEU, PER P. GARGALLO

GITANA

PINTURA AL OLI, PER I. NONELL

*
* *

ARTEIX el Federalisme, en Pi y Margall ens deya, no de la Humanitat, sinó del home, del qual veu sortir per espontani y natural desenrotlló la família, el poble, la nació y els grupos de nacions.

Y com que això que'ns deya es una veritat que la historia y la filosofia confirmen, també, pera mi, es una veritat que'ls que a Catalunya som federals, ens anomenem malament quan ens dihem federals catalans enlloch de dirnos, com lògicament deuríam, catalans federals. Perque si ens dihem federals, es sols pera significar que volèm enllasarnos ab nucleus d'homes; però això ho volèm justament perque'ns sentim nucleu distint dels altres y ab caràcters peculiars y propis que donen a conèixer als demés la subsistencia de la nostra individualitat viva. Y com que aquesta

individualitat es el complex de tots els cors que estimen a Catalunya, y de tots els cervells que coven la idea nacionalista, per això es que'ls que formem l'estol de «Catalunya Federal» ens sentim solidaris dels catalanistes y els regionalistes en la obligació que tenim de treballar, avans que tot, per reivindicar lo nostre.

Nosaltres som, del arbre de la Patria, l'empelt de la república, y si la nostra branca fa flors de un color més viu que les altres branques, com elles ve d'una mateixa soca, y d'unes mateixes arrels, arrapades en l'ànima de la terra, en treu la sava nodridora. Que may per may els qu'estimem a Catalunya, mentres ella no tinga la autonomia'ns trobem front a front pera combatre, encara que'ls enemichs de la nostra terra ens hi atihin! Que may per may egoísmes ni envejes fassin qu'enrunin els uns catalans lo que'ls altres edificuin del casal català! No hi pensèm en nosaltres. Pensèm no més en Catalunya, germans, y alsèm els cors; que al demunt nostre hi ha la senyera de les quatre barres, y al darrera del símbol hi ha la Patria, amor dels nostres amors, mestressa de les nostres hisendes y de la nostra sang.

Miquel Laporta

LA SIRENA

(Fragment)

Comensa al cel la eterna probatura
de la llum renaixent...

Per la terra, fosca enllà,
el xiscle ardent de la sirena impura
crida a ne'ls pobres cap a trevallà.

No ets pas ben bé com la sirena antiga
altrament cantadora; mes, semblant,
quan ab ta veu d'imperiosa amiga
fas acudir la gent al teu voltant.
Y si volen fugir del teu imperi
rodant per la ciutat esmaperduts,
van pels barris dels richs sense saberhi
arrossegant els peus tots desvalguts.
Les bruses la ciutat enterboleixen,
s'estenen per les vies dels palaus;
als fills de llurs suhades no coneixen
y se'ls contemplen ab tristor d'esclaus.
Y tu al altre matí tornes irada
el teu xiscle a llensar imperios,
mes no't reix: la turba esgarriada
s'entossudeix en un silenci ombrós.
Y callas tu a la fi; ja més no'ls crides,
s'aixequen albes en una gran quietut,
y en les cases dels pobres entristsides
hi ha una mena de pau sense virtut.
En hores desusades assegut
el nin mira assombrat al pare a casa
com si s'hagués tornat festa tot dia,
com si tot l'any fos un seguit estrany
de diumenges en sense l'alegria.

Joan Maragall

POBLES Y VILES

GÉNOVA²

Montanyes de Liguria — ¿no'm coneixeu?
Ara tot just arribo — y ja us dich adeu!
Sóch aquell home jove — que cap al tart
seguia les carenes — de vora'l mar.
Minyones de la riba — del peu descals,
de la grenya rissada — y els cossos alts,
¿no us falta alguna cosa — que porto ab mi,
la recordansa bella — que tinch d'aquí?

PISA

La gent de Pisa — se'n van anar
la matinada — d'un dia clar!
Trafiquejaven — pel Orient,
per altres pobles — y estranya gent.
El campanile — tot decantat
guayta a marina — si han arribat;
la iglesia blanca — com aquell jorn
espera l'hora — del seu retorn;
l'aygua en la pica — de batejar
els noms recorda — que'ls van posar;
la terra santa — del mont Calvari
qu'ells se dugueren — per reposarhi
encara espera — y esperarà:
la gent de Pisa — no tornarà.

PISTOIA

¿Sabèu Pistoia — de la Toscana?
Es arrimada — als Apenins,
té les montanyes — verdes per fora,
té les ceràmiques — blaves a dins!
Oh della Robia — qui't vol conèixer
que vingui a veure — d'ahont ets nat:
veurà les verges — enlluhernades,
veurà les fruytes — per les fatxades,
que'ls camps serveixen — a la ciutat.

J. Pijoan

JOVENTUT

AL no més avuy obrir els ulls, pera veure a Catalunya resorgir de les foscors de la Historia, tota plena de joventut.

Mentres la literatura castellana decàu ab rapi-des, un aplech de poetes, noveladors y prosistes catalans ennobleix la llengua y sublima l'esperit. Ressonen per tot arreu rítmiques estrofes, ahont hi palpitien els sentiments y les idees que bullen en l'ànima dels pobles d'ara; s'agiten en el teatre nostre tots els problemes fondos de la vida moderna, les passions, els egoïsmes, les abnegacions y les lluytes de la humanitat civilisada. La novela ja no's complàu únicament en la reproducció fantàsica dels idilis camperols, o en la narració ignocent d'episodis patriòtics, sinó que pinta ab colors de veritat, d'artística cruesa, el drama y la comedia humanes desenrotllantse nirviosa-ment en mitj de les ciutats y dels pobles vibrants de la nostra època. Un doll de prosa abundant, refinada, culta, devalla per les columnes de periòdichs y revistes, expandint el bon gust, y enlayrant la parla catalana fins als llocs de distinció suprema que ocupà en dies ditxosos.

Gloriosament triomfa la escultura nostra per tot Espanya, que ja'n diu d'aquesta art, art catalana. Les teles dels pintors d'aquí, resplendentes d'idees, porten la empena vigorosa, les aspiracions artístiques dels pobles orientats cap al pervindre. Sembla com si un pensament nou y lluminós furgués en l'esperit dels nostres arquitectes, que comensen a aixecar construccions genials, fugint de la vulgaritat insoportable dels edificis fets ab motllo. Fins la industria s'ha decidit a reclamar, pels seus productes, els refinaments artístichs que avaloren tant els productes de la industria d'altres rasses.

La música admirable dels germànichs ens ha educat el gust, y el nostre poble la fruïx ja avuy ab gran delectació, revelada pel religiós silenci ab que la escolta. Les melodíes populars, recullides no fa gayre ab exquisit cuydado, per-

fumen de nou l'ànima catalana, vigorisanta y enfortintla pera cantar dolsament les anyorances y els amors, les joyes y les tristesses del poble.

Y així es com el nostre art, rejoyenit per l'alè catalanista que porta dintre, sanament saturat d'ayres d'Europa, brilla ab resplendors intensos de victoria, illuminant les llastimoses decadencies de la vella Espanya centralista.

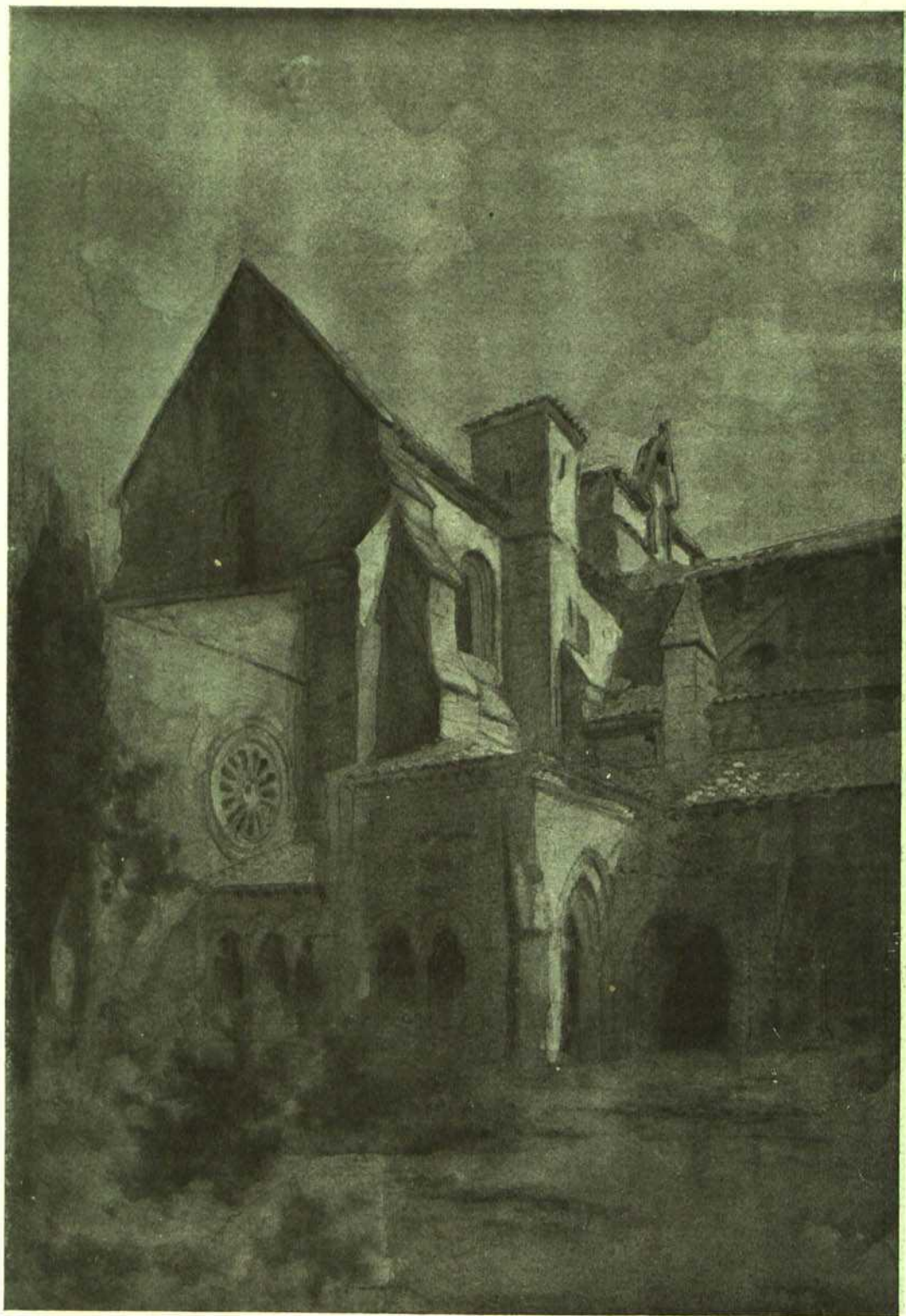
Mentres tant, segueix incansable Catalunya en son trevall de sempre. Més vigorosa, y forta, y jova com més avensa, més civilisada com més s'entossudeix en obtenir esclatants triomfs en la terrible lluyta per la vida, omple'l terror de fàbriques de totes menes, renova maquinaries portant aquí els invents maravellosos dels pobles sabis, aprofita la forsa dels seus rius, obliga a la naturalesa aspra a col·laborar en la colossal obra econòmica en que té vinculat el seu pervindre.

Sos productes els escampa per tot arreu d'Espanya, resistint coratjosament les franques competencies estrangeres, vencent els entrebanchs de la ignorancia, del odi y de la enveja. Recull cada any les riqueses de la terra ab que'l mercat li paga les remeses, y encara'n resta acreedora, cobrantse ab capitals forasters les diferencies y avensant així hermosament, de mica en mica, ab planta ferma y sòlida sobre'l territori que políticament encara la domina.

Sent anyorances melangioses del seu gloriós passat de senyora y majora del comerç mediterrani, y neguitosament trevallà pera que's rompin les trabes que subjecten el seu expandiment econòmic, y somnia en portar altra volta ls productes del seu esforç y del seu geni cap als mars lluminosos del Orient.

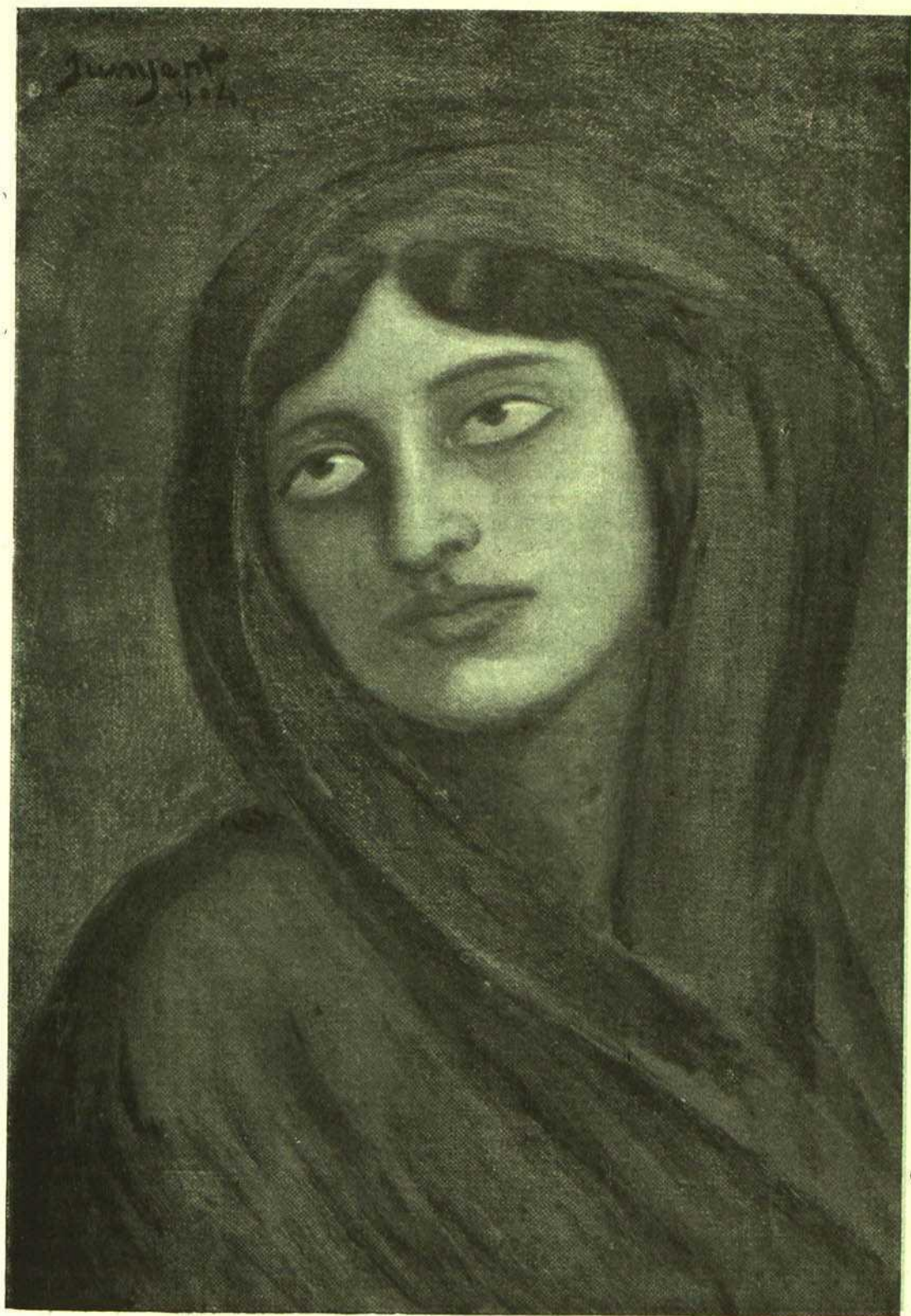
Els pobles vells y miserables guarden avarament les poques riqueses que'ls hi resten, o les llsen en mitj de les diubauxes del día avans de l'agonia. Sols els pobles rics y joves, com la nostra Catalunya, viuen consagrats al trevall fecond y lliure; sols ells s'engarlanden ab els llores gloriosos de les victories econòmiques.

No hi regna, en la vida social de Catalunya, la pau esferehidora dels sepulcres. No ho som nosaltres un poble de pastors o de pagesos primitius, que viu sense conflictes perque no evoluciona ni cambia. La ràpida transformació del industrialisme, la crisis de la creació d'un Dret

BURGOS REYAL MONASTIR DE LAS HUELGAS

AQUAREL·LA, PER O. JUNYENT

MELANGIA

PINTURA AL OLI, PER S. JUNYENT

civil novíssim pera regular els contractes del treball, fins aquí entregats al va-y-vé de forces egoïstes, la baixa del valor de la moneda encunyada per un Estat pobre y rutinari, han produït una pertorbació fonda y violenta, qu'espana als homes dèbils.

Mes aquesta febrada passatgera es joventut y vida. De les rancunies agres de la lluyta va naixentne poch a poch un sentit armònic de cultura que portarà en definitiva la pau y la riquesa, el benestar pera tots els que produheixen y trevallen.

Un xardorós esperit de juvenesa alenta en els moviments polítics actuals d'aquesta terra. Enderrocades les formes velles de la política espanyola, puja serenament a Catalunya la onada formidable del amor patri. S'aferma l'arbre secular que té les arrels robustes en les entranyes de la Historia, qu'estén el seu brancatge esplèndit cap als horitzons inundats de llum d'un pervindre de llibertat y de justícia. Senten les generacions que creixen l'enamorament d'una Catalunya nova, y consensades de que han d'arribarhi a ferla seva, tracten d'esserne dignes conreuant la intel·ligència y educant virilment la voluntat.

Devant de tot això, l'espectacle de la feréstega batalla entre'ls dos fanatismes històrics, que's destrossen com dos monstres rabiosos, pròxims a morir y desaparèixer.

Quàn hermós es veure a Catalunya resorgir de les foscsors de la Historia, tota plena de joventut!

Ildefons Suñol

PUJADA Y DEVAL·LADA

ER una ascensió perllon·gada es sempre empresa fadigosa; però si aquella s'ha de portar a terme passant per viaranyes pedregoses, accidentats, poch menys qu'inaccessibles, la tasca resulta no

ja cansada, sinó difícil y perillosa; tant, que sols la esperança d'arribar al cim dominant desd'hont se puga respirar un ayre pur y recrear tots els

sentits ab la contemplació d'una naturalesa esplèndida, pot portar al viatger a emprendre la esbranzida y arrostrar ab virilitat el cansanci, les incomoditats y fins els perills.

Per'xò veyèm que a les grans altures no hi puja tothom; per'xò veyèm que molts que, de casa estant, són valents *touristes*, posats a la Suïssa no passen d'èsser uns infants a quins el Montblanch y la Jungfrau fan pahor; per'xò sols els homes d'esperit, fervents adoradors de la natura lliure y feréstega, s'atreveixen a afrontar els accidents, si no probables possibles, a mirar ab indiferència les incomoditats que s'agombolen, a familiarisarse ab el martelleig cerebral que ocasiona la vertiginosa circulació de la sang produhida per l'enrarament del ayre atmosfèric y a despreciar el vèrtich, que porta, ab atracció invencible, vers el fons del abím. Y es que no tots els homes són fets pera la llibertat si aquesta imposa sacrificis, penes o dolors; es que a molts individus l'egoïsme'ls hi don pasta d'esclau y esquena de masell; es qu'ha arrelat fons, desgraciadament, aquell aforisme que diu: «atipam y digam moro».

El món roda; després dels pares venen els fills, y els nès després; els que vingan darrera que se apanyin. «Jo ja faig prou — diu massa sovint l'*homo sapiens*— ab acumular metall que no m'he pas d'endur.» Aquesta filosofia tan corrent y tan vulgar, junt ab les naturals dificultats de tota ascensió llarga, explica perfectament, en l'ordre de realitat, per què'l nacionalisme català va fent via amunt ab tanta pena, ab tanta fadiga, ab tanta pausa, ab tants d'entrebanchs. ¿Còm no ha de succehir així, si la pujada es tan dreta y els homes estàn tan poch disposats al sacrifici? ¿Què'n traurém de què'l nacionalisme'ls hi ofereixi un pervindre rialler a cambi de sa cooperació activa y decidida, si el pervindre es lluny y el present se toca; si el mercantilisme admet descomptes però no préstams a llarch plasso y manco sens interès; si avuy se viu al día y molt depressa, ab temors, ab recels, ab febre y neguit?...

La llibertat individual y colectiva què'l nacionalisme català brinda a tots els fills de Catalunya es molt bonica, molt hermosa. ¿Quí no la voldria si li daven de franch? Però costa cara. Pera obtenirla s'ha de despreciar tot el món present d'honors, oripells, farses y mentides en que vivim, pera recrear l'esperit en la visió d'un esdevenir esplèndit; s'ha de possehir en alt grau la

virtut de l'abnegació; s'ha d'estar disposat, com ho feyen nostres avantpassats, a donar vides e hisendes per la causa de la patria; s'ha de posar en según terme'l llibre de caixa y al front de tots el de la Historia ab ses eternes lliçons massa cops despreciades; s'ha de pensar que tots els nostres treballs, tots els nostres esforços, totes nostres activitats s'esmercen en un camp quin fruyt estardà: que'l veuràn y el culliràn homes del avenir; s'ha d'estar convensut de que la reconquesta de nostra llibertat no té altre objecte que enlayrar la perduda dignitat dels catalans, quins, fins que la poseheixin, no tornaràn a veure la Catalunya rica y plena de que parla la cansó.

Y això, repeteixo, es massa car pera molts. Comprar una fàbrica, una casa, una vinya, pera obtindren fruyts naturals, civils o mercantils, se comprèn; esmersar diners pera nostre benestar y comoditat present, bé està; donar uns quants mils duros pera portar quatre o cinch diputats a les Corts, que ab ses bones relacions y ab ses paraules conseguixen que'ls aranzels se modifiquin, que aquest article no's gravi, que l'altre no's puga introduhir... això encara. Però mortificar-se, sacrificar-se pera que la familia catalana de demà estiga millor; treballar per la dignitat y la llibertat de Catalunya, ¡bal això es massa abstracte, això ja's pot ben dir — en veu baixa — qu'es cosa de somniadors, d'ilusos o de bojos.

Y mestres tant, veyèm sempre devant nostre aquella gran pujada: y per més que uns fan y altres ajuden y altres fan com si fessin, l'avens es molt petit. Cada cop que mirèm avant, ens esgarriem de veure'l tros que'ns manca pera arribar al cim; cada cop que'ns girèm arrera, ens espantèm de veure lo aprop que tenim encara el punt inicial de partida.

Mes no cal defallir; que a Catalunya no tots som mercantilistes. Mentres uns acaparen quartos, nosaltres, que també'ls necessitem pera viure, anèm, ab privacions de tota mena, conquerint cors y cervells. No's pert el temps. Hem de pensar que'ls diners dels egoístes també serviràn un día o altre; també forman part de la riquesa catalana.

Lo qu'hem de fer es redoblar nostres esforços, sumar totes nostres energies, fer que totes convergeixin a un mateix fi. Procurèm no perdre ni una sola engruna d'activitat productora, y animemnos els uns als altres dihentnos: ¡sempre avant!

En cambi, si la pujada es molt difícil, sobre tot quan el camí està barrat per milions de carretades de brossa en ell llessades durant prop de dos sigles, la baixada es molt fàcil, molt senzilla, tan dolça com suau.

Mirèu Espanya, vegèu l'Estat espanyol ab quina senzilla facilitat no ha passat de la riquesa a la miseria, de la possessió d'un extens món colonial a la vida isolada y trista d'una *península* esquarterada! Porta l'arrencada de la baixada y no té aturador; quant més temps passa més depressa va rodant avall, sempre avall y sempre ab major velocitat, obehint a les immutables lleys de la física a que tots els cossos estan subjectes. Y no hi ha pas cap mur, per gegantí que sia, capàs d'impedir aquesta devallada; no s'hi veu més que un terme, el natural: el fons del abím que l'atràu, que'l xucla, que l'espera ab ses negres ombres.

L'Estat espanyol, corromput, viciós, decrepit, envoltat per l'argolla tirànica del centralisme, se va escorrent lleugerament camí avall, deixant enrera les riqueses, la grandesa, el poder, la glòria de que'ns parlen narracions, llegendes y faules. Catalunya tristoya, apesurada, oprimida, ab ansies de vida, va, poch a poch, camí amunt, sufrint un trist calvari, però de cara a la glòria, al treball, a la ciencia, al progrés...

Certament el nostre present es trist, com trist es el del Estat espanyol a quin estèm lligats per comunitat accidental de sòrt e interessos, encara que ben diferenciats per la naturalesa, per la historia, per la sociologia. Mes entre l'un y l'altre ¡quanta diferencial!

L'un va baixant per forsa, sense voluntat propia, dominat per la gravetat que l'impulsa; l'altre va ascendint ab pena, ab dolor, però ab conciencia de lo que fa y ab voluntat pera ferho. L'Estat espanyol es un desesperat qu'ha emprès carrera vertiginosa; Catalunya es una matrona que s'ha imposat una ascensió difícil, però necessaria y que, pausadament, va fent la via. Pot arribarhi més tart o més aviat, però camina ab la esperansa del *touriste* adorador de la naturalesa que sab de cert que a la fi de son romiatge, al cim de tot, respirarà l'ayre pur de la llibertat y recrearà'ls seus sentits contemplant a pler tots els indrets de sa patria deslliurada.

S. Gubern

ABATUDA

PINTURA AL OLI, PER I. NONELL

DONA D'AMPOSTA

ESCUPTURA, PER E. FONTBONA

CARNESTOLTES

A Marquesa d'Artigues s'estava tota soleta en son lloch de costum, en son etern lloch, darrera'ls vidres del balcó, aclofada en la butaca, ab la tauleta al davant, els *impertinents* als dits y la pelegrina d'estrakán sobre les espatlles seques y ossoses.

Les criades joves se'n havien anat ab la portera a vendre la entrada de la gent a un gran ball de disfresses que tenia molt crit en aquells dies, l'administrador havia sortit també a orejarse y la Gloria, la cambrera gran, després d'aconduir a la senyora, s'havia retirat prudentment, enduenthsen la llantia, pera no destorbria en ses devocions del jorn.

Y la Marquesa, estacada al seti per sa immobilitat forçada de paralítica, s'havia quedat immòvil y entendrida en la gran cambra sense llum.

Demunt la tauleta blanquejava la taca incerta del diari, y per les persianes, obertes de mitj en avall, entrava la resplendor dels fanals de la Rambla, topant, de primer, ab el cap de la Marquesa y accentuantli vigorosament sos trets de vell senador romà, y anant després a endaurar d'or bell un tros de sostre y una llenca de paret. Al fons, l'arcoba, plena d'ombra y de misteri, semblava un dintell de tomba, y els mobles, severs y escassos, d'antiga demora, s'estaven arrimats a les vores com besties presoneres de la fosca.

Un cop acabada la tirallonga dels resos cotidians, la Marquesa deixà caure ab lassitut rosaris y mans sobre la falda y's posà a mirar distretament a fóra. En aquella hora passaven per la Rambla comptades persones, y totes ab ses vestidures naturals.

— Gracies a Deu! — se digué de pensament la dama; y sobre'l camper fosch de l'arcoba, son rostre, aclarit a lo Rembrandt, s'anima ab un llampech de satisfacció. Era dimars de Carnestoltes, feya tres dies que no parava de veure disfresses, y la pobra Marquesa ja n'estava tipa y ben tipa de véureles.

En ses llargues vetlles de solitaria y d'impedida, quan no tenia altres distraccions que'l llibre piados o la fulla de noves, ni més companyia que'l servey, algún paràssit pidolayre o qualche amistat plena d'any y de sacres com ella, que tots plegats li parlaven sempre de les mateixes coses ab les mateixes paraules, la pobra dòna, impaciente y negutosa, afamada de renovament y d'animació, hi pensava de tant en tant y ab certa complacencia en aquell Carnestoltes que havia de passar sota sos balcons, alegrantho tot ab ses expansions rialleres y fóra de motillo. Però'l Carnestoltes venia y ab ell els crits aixordadors, la gatzara boja, les corrúdes de galifardeus mal girbats que feyen bromades grolleres o gestos sospitosos... y ella, la trista condemnada a presenciar de cap a cap del día aquell desenfrè estúpit o libidinós de somni d'hística, acabava per sentirsen segretament agraviada en sos gustos llimats d'aristòcrata, en sos pudors de vestal endurida y en son humor metòdich y reposat de vella y de malalta.

Y aleshores era quan rebotentli per dins ses impacencies superbiuses de persona avesada a fer regnar sa

voluntat, manava cloure'ls finestrons sobre aquell espectacle profà y profanador y, ficada en son carret d'invàlida, se feya dur cap al altre cap de pis, cap al darrera, lluny de la bellugadissa baladrera del carrer. Mes fins allà la seguia també'l soroll de disbauxa, torbantli les orelles y entrebancantli el pensament, y a la fi, quan ses mirades se cansaven de topar ab les tristes parets o ab els servidors silenciosos que la enronraven, la reprenia la frisansa de claror, de moviment, de vida... y el carret, rodolant mansament sobre les catifes, retornava en silenci cap a la cambra. Se badaven de nou els finestrons y mitjes persianes, el silló enclofat rebfa'l cos feixuch altra vegada, la tauleta s'aixancarrava com un pont de quatre estreps demunt les cames mortes, y els ulls cendrosos tornaven a bellugarse inquietament darrera'ls cristalls de les ulleres ab mànech.

Y així esperava la nova crisi de tristor o aburriment la senyora Marquesa.

Precisament aquella mateixa vetlla n'havia passada una d'exccepcional per ses conseqüencies impensades.

Havia comensat per dir que'l llum no cremava bé y's feu portar, una darrera l'altra, totes les llanties de mà de la casa y totes, successivament, se les feu traure dihent qu'estaven mal arrenjades y que tothom conspirava contra ella pera ferli passar una vida desesperada. Al administrador — arqueòleg casulà — que va intentar aquietarla, l'envià a passeig dihentli que si's cuydés tant de lo que calia com de comprar desferres y coses arnades, no passaria lo que passava; a la cuynera li retregué'l brou salat que li havia fet un mes enrrera, a la cambrera jova l'amenassà ab tirarla al carrer per respondona, y a la Gloria — la cambrera gran — li digué qu'era una nyeu-nyeu que no procurava més que pera ella.

— Ah! si jo'm pogués valdre!... Ah! si Deu no m'hagués donat aquest gran càstich!... Ni un minut més estaria pels meus entorns!... — Y frenètica, exasperada, picava nirviosament ab ses ulleres de tortuga sobre la ossada de ses cames magres, y la veu, trèmola de dolor y d'indignació se li aturava, mentres cara avall li rodolaven dugu's llàgrimes que li omplien la boca d'amargantes salabrors...

La noble fera no havia fet ayres d'aquietarse fins que sentí darrera seu una remor intermitent y baixa que semblava ferli de tornaveu. Girà'l cap: arrupida en un recó d'arcoba, ab la cara enterrada en son devantal abonyegat, la cambrera gran lluytava per ofegar violents sanglots. Al deixarli anar a sobre son esguart ple d'alteracions, la Marquesa sentí que totes ses funcions se paralisaven y quedà ab el cap tombat, el brassos immòvils, la boca entreoberta y les ninetes fixes. Mes això durà sols un instant. La Marquesa se girà incontinent, y com si res hagués notat, despedint ergull despòtich per tots els trets de son rostre autoritari, s'encarà ab l'administrador y ab les criades joves, en peu tots y ab ayre esmaperdut devant d'ella, y els hi donà asprament el comiat.

— Anèu, anèu a la cuyna ¿què hi feu aquí?... A veure si després de tot encara no podré sopar, avuy... Y vostè, don Joan, fassi desseguida la carta pel masover, dihentli que ha enviat els ous passats... Tothom se'n riu ja de mi... —

Els servidors se retiraren més que depressa, lliensant un sospir de desfogament y coneixent que la turbonada s'esvahia. La senyora deixà passar un minut y després, ab veu forsa diferenta de tojust, cridà a la Gloria. La Gloria, ab la cara enfonsada en el devantal, no la sentí o no li volgué respondre.

— Fa'l bot! — pensà la Marquesa ab acorament; y repetí ab una mica d'imperi:

— Gloria, donal ¿qu'ets sorda?

— ¿Què mana, senyora? — feu ab prestesa la veu, ennassada de plorar, de la cambrera.

— Callme'l mocador, que m'ha caygut. —

La cambrera sortí de l'arcoba, y, quan se la vegé al devant, aguantantse les llàgrimes y entregirant la cara per'amagarles, la Marquesa sentí que se li fonia tota la malícia de suara com una gota d'aygua en paper xuclador, y exclamà ab una serietat tota fingida:

— Y ara! ¿De què plores?... Te tornes molt estranya, Gloria! —

Llavors la cambrera perdé'l fre del respecte, y cayent de genolls als peus de la senyora, li agafà una mà y la omplí de petons y llàgrimes.

— Me perdoni, senyora... senyora meval! —

El cap de senador romà's feu sobtadament enrera, fugint del raig de la claror, y una veu trencada per la emoció exclamà desde la fosca:

— Però... ¿a què ve... criatura?

— Me perdoni, senyor! Jo més m'estimaria morir-me que ferla enfadar, y la faig enfadar sempre... —

La Marquesa volgué parlar, dir quelcòm... Els llabris y la barba li tremolaren, els ulls tèrbols relluhiren en son redós ombrívol, mes les paraules no van arribar a sortir. Ella coneixia prou aquella gran humilitat que sovint humiliava sense voler son orgull reprop, fentli donar compte de sos rampells injustos. Aquesta volta li feu més impressió encara; sentí enveja de plorar de vergonya, de demanar perdó a son torn, d'estreñer contra sí aquell cap innocent que vers ella s'aixecava implorant, mes... no gosà. D'una banda aquell mateix orgull de casta que la tiranitzava, y de l'altra son encongiment ofegador de la verge vella, que no ha après d'estimar en sa joventut, li posaren un mos a la boca y li tallaren l'impuls d'allargar els brassos. Mes tan violent fou l'esforç que li costà'l reprimirse, que'n devingué tota trasbalsada; y quan a la fi pogué enraonar, la veu li sortí aspra y sens entonació, com certes veus d'home: una veu misteriosa que no's coneixia ella ni ab prou feynes li reconegué la cambrera.

La Marquesa va dir:

— Sí... sí que'm fas enfadar... quan... fas coses... així. —

Un nou ruixat de petons y llàgrimes li caygué sobre la mà.

— Perque, ja ho sabs que no't pots trastornar... —

— Senyora meval... Senyora meval... —

— ¿Qué dirà'l doctor demà, quan te trobi malalta?

— A mi ray!... Mentres no hi trobés a la senyora!... —

El dolor íntim d'aquell plany trobà un accent tan viu de senceresa, que anà de dret al sentiment, esbotzant tota lley d'encongiments y prejudicis, y la severa Marquesa d'Artigues, sense saber què li passava, agafà d'una estrebada'l cap de sa companya y l'estrenyí durament contra son pit. Restaren abraçades una estona, l'una ofegantse en sa tendror feréstega y l'altra mitj esvahida de ventura.

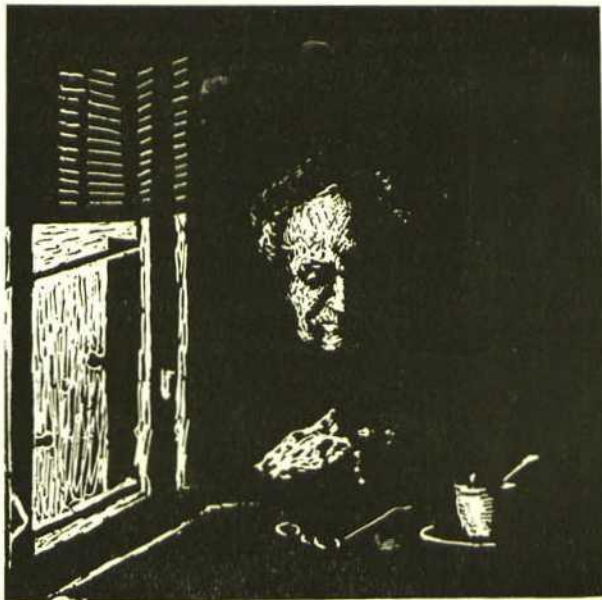
En tants anys com feya qu'estaven plegades, era aquella la primera prova mutua d'afecte que's donaven, així, clarament, sense reserves; y com si aquella abraçada hagués sigut la revelació definitiva, al deslligarse sentiren, cada una d'elles, que l'altra li era necessària sobre la terra, com si de cop ses dues vides incompletes s'haguessin fos y completat en una sola.

No's van pas dir una paraula més. La Gloria portà, com cada dia, el sopar a la senyora y li serví demunt la tauleta, sens atrevir-se a aixecar els ulls plens d'infinides estranyeses, y la senyora, per sa banda, menjà calladament, sentint alsapremat son cor per una forsa desconeguda.

Les criades, flayrant de lluny la bona harmonia, parlaren a la Gloria d'anar a veure les disfresses, y el senyor administrador d'eixir a donar un vol, y la Gloria els hi dugé a tots la venia de la senyora y tancà rera d'ells la porta de la escala. Les dues dones quedaren així soles en el pis y quasi hé en tota la casa, y aleshores, en la pau de la segreta intimitat, se sentiren felisses dense dirsho.

La cambrera portà's rosaris a la senyora pera que fes les seves devocions, y després se retirà quietament enduentsen la llantia, puig la senyora tenia per costum resar a les fosques, sense més lluminaria que les de la Rambla, que anaven fins a la casa y li entraven a la cambra esmortuhides per la distancia; y ella, la Gloria, se'n anà al oratori, a resar també una gran oració sense paraules, una gran oració plena d'unció amorosa vers tot lo del cel y de la terra: la oració muda de la felicitat.

La cambrera tenia quaranta cinch anys y en feya trenta que servia a la senyora: havia comensat a servir-la es-

sent una nena encara, y servintla s'havia fet dona sense notarho, y servintla y sense notarho sempre, havia deixat escórrer-xorcamet sa joventut, fins arribar com qui diu a les portes de la vellesa sens amors, sense llibertat, sense niu, sense res propi, fóra d'una gran devoció de ca fidel, d'esclau voluntari, envers la senyora. La cadena que havia pesat sobre la voluntat y la consciència de tots els seus, la marca de servitut que la casa d'Artigues havia estampat en les espatlles de generacions d'homs propis, de vassalls, de masovers, de lacays, semblava haverse reblat en l'ànima, penetrant fins a les entranyes d'aquella pobre criatura humil, que no se sentia en sí mateixa y que, mateix que son destí hagués sigut únicament el d'anihillar-se y servir de contrapès a un altre destí, s'entregava al sacrifici ab la resignació del que compleix un vot desconegut, una expiació remota.

D'ensà que havia entrat a servir a la senyora — que aleshores encara no era la senyora Marquesa, sinó la filla del senyor Marquès — no pensà més qu'en ella ni visqué més que pera ella. Aleshores la mestressa li passava de vint anys a la criadeta y era una donzella

COLL FORCAT

PINTURA AL OLI, PER

A. ROS Y GUÉLL

AMOR

PINTURA AL OLI, PER

S. JUNYENT

forta, ardida, valerosa com una amassona guerrera. Llesta y altiva, plena d'ergull, mes exempta de vanitat, coneixentse ella mateixa que no era apta pera'ls goigs ni pera les servituds del matrimoni ni de la vida religiosa, havia refusat casarse o ficarse en un convent, permaneixent fadrina y lliure en el sí de sa familia, mentres ne tingué. Orfa de mare, ab sos pare y germans arrossegà durant molts anys, d'un cap d'Europa al altre, la passió ambulatoria qu'era'l tret característich de sa nissaga. A París vegé morir d'una cayguda de cavall a son germà gran; a Ginebra, d'una pleuresia a son pare; a Valencia d'un'altra malaltia comuna a son germà petit; y quan se trobà sola sobre la terra, enrobustida y virilizada son ànima pel dolor y la solitud, l'impuls atàvich, verinosament agullonat, li inspirà la idea de fugir del cementir de recorts qu'era pera ella'l món vell, y d'anar a esperar en el món nou l'arribada solemnia de la no llunya vellesa. Mes un destorb imprevist, un tumor blanch que se li congrià en un genoll, esbarrià tots sos plans, fentla aposentar a Barcelona, d'hont ja no havia d'eixir més fòra pera dur sos ossos a la llunyanca tomba de la casa payral. D'aleshores en avall, sa naturalesa, que havia sigut entera y ferma, com si de sobte's revenjés dels passats dispendis d'activitat, anà treyent gran floriment de xacres, de quines fou la més crudel una paràlisis que li aturà les cames, amortalant ab elles la ferotge energia de la Marquesa. En aquella època de dolors, d'enrunament y de desesperació irredignada fou quan ella pogué conèixer la devoció de sa cambrera. Les impetuositats superbiòses, el despotisme ingènu de son caràcter, acabaven la paciència de tothom allunyant de son costat metges, criats, administradors, amichs; a tota cosa vivent, fòra del cà fidel, del esclau voluntari, de la pobra Gloria, que sempre restava allà mateix, assistintla ab humilitat, sufrint ab ella, guaytant-sela ab sa dolça mirada qu'era una deu tendrívola, excusantli ab els demés cada rampell o extravagancia y fentli mimvar a fòra d'afecte y de sollicitut, el rosech de les marfugues o de les decepcions. Y el cor de la Marquesa, quasi momificat y endurit en sos prejudicis y menyspreus de casta, acabà per entendre's y revifarse per la màgica virtut d'aquell gran afecte. A fòra d'heroisme callat y nèt de càlcul, la Gloria anà pujant per graus als ulls de sa mestressa, passant d'animalet sens importancia a servidor útil, després preferit, més tort imprescindible, pera devenir a la fi quelcòm fòra de calificació que s'eugança a l'ànima y la domina segretament sense sospitarho. L'egoisme animal havia comensat per dir a la Marquesa que sa tranquil·litat estava a mercè d'aquella cambrera, però un jorn, sense callar l'egoisme, l'ànima noble y justiciera, lliure dels jous mesquins, li feu sentir l'alta y la companyia d'un'altra ànima amiga. Això fou quan la Marquesa, ja llargament baquetjada pel dolor, comensava a doblegar son cap altiu devant de la voluntat divina y acceptava ab amarga resignació son destí. Mes aleshores, ja més calma y serena pera guaytar fòra de sí, s'adonà de que la cambrera, expremuda de sufrir ocultament dels sufriments de la senyora, esdevenia com ella un enginy de dolors inconfessats. La Marquesa parlà ab el metge y el metge li declarà reservadament que son cà fidel se moriria per virtut de sa fidelitat mateixa, que li havia malmès el cor. ¿Quan seria això? Quan Deu volgués... Les vides de miracle duren anys o s'apaguen d'improvis a qualsevol estornuch de la casualitat. Y l'antiga donzella guerrera, la superba descendenta dels superbs senyors d'Artigues, al escoltar, petrificada, la terrible sentència, senti una punyida violent y quedà indefensa y vensuda devant la criatura humil. Y aquella criatura, ab manyageria inconscient d'infant malalt, regnà desde aleshores, sense donarsen compte, sobre'l servey, sobre la casa, sobre tot, perque regnava en el cor de la senyora.

— No la contrarihin, que fassa lo que vulga! — havia dit el metge.

— Que visquil — se digué la Marquesa. —

Mes els designis dels homes estan en sa voluntat, y fòra d'ella les passions que'ls trenquen.

Com s'es dit més amunt, la Marquesa s'estava en son lloch de costum darrera'ls vidres del balcó y guaytant distretament a fòra. Per son cervell s'omogut passaven recorts vagatius d'altre temps, nuvolades enrohentides pels raigs llunyans del sol post de la seva joventut: y son cor, llibert a la fi de les antigues prevencions que l'emmurallaven, sentia vivors caldes, rufagades de plenitud que li feyen veure tot lo del món enterament disunt de com ho vegeva fins aleshores.

Ella, la senyora Marquesa d'Artigues, no se sentia ja la dona que s'havia pensat ésser sempre: y aquell enrunament d'una personalitat creguda ferma y definitiva, enlloch de donarli el dolor que li donaven totes les altres decepcions, de produhirli la mimva de vida que totes li produhien, li portava un goig y una fortalesa d'ànima desconeguts.

Lo que no s'havia pogut confessar may, s'ho confessava ara a sí mateixa sense falses ni ridicules vergonyes; la gran maravella que li havia negat sa joventut austera y tiranyosa, li concedia pròdigament la vellesa. Estimava! Estimava amplement, fortament. ¿A qui? ¿Què li importava'l qui? A una criatura humana, a un altre sér com ella. No era l'objecte del amor lo més punyidor e interessant d'aquell miracle, sinó l'amor mateix, aquella gran afeció calda y serena aquell afecte viu que la lligava a quelcòm vivent, trayenta de la buydor opaca, del isolament místich en que fins aleshores havia viscut. Perque lo que lliga y aconhorta no es pas lo que dels altres ve a nosaltres, sinó lo que de nosaltres va generosament als demés; lo que donèm, no lo que'ns donen...

Es clar que la Marquesa d'Artigues no ho pensava pas concretament, allò, mes ho sentia ab la fòra impetiosa d'una gran realitat, y de grat se deixava anar tota ella a n'aquell sentiment sens aturar-se a meditar ni analitzar-lo, contentantse tant sols de sentirse bressolar en ell per una mitja inconsciència venturosa.

De sobte li cridà l'atenció una gran remor y bellugadissa que baixava Rambla avall. Se fixà. Era'l pas d'una comparsa de disfresses. Avensats per un gran fanalàs de colors llampants, caminaven aparellats una dotzena d'homes, rihent y gesticulant discretament. La meytat anaven vestits d'Arlequí, l'altra meytat de *Pierrot*, aquells tots violats y cascabellejant a cada moviment, els altres tots de satí blanch, ab rodes color d'aroma per botons y reluhint de cap a peus com si anessin coberts de mirallets.

Ab les ulleres de tortuga estantolades sobre'l nas, la Marquesa'ls anà seguint ab interès. Ni pels ayres ni pel gust de les vestimentes aquells homes pareixien gent grollera; devien ésser una colla de *senyors* que festejaven el carnestoltes ab distinció, com els hi calia y sens enllo'tarse en la ordinària regnant en aquells jorns. Passaren deixant un rastre de xicots y badochs qu'escriassaven, y la dama, seguintlos de pensament, els vegé arribar a la portalada tota oberta d'una gran casassa, y muntar una escala encatificada, tota ruberta de plantes verdes y resplendors daurades, y penetrar com un remoixell d'alegria en la sala fastuosa, enronada de dones ab aparences exquisidament exòtiques; y després els vegé encara trenar y destrenar galantment ab elles, pavanès, minuets y demés danses senyorivols dels temps passats...

L'ànima patricia de la Marquesa'n tragué com una mena d'alegria d'aquella figurada visió. Allò era'l carnestoltes bell, el carnestoltes culte, y no aquell des-

fogament indigne que buydava en mitj del carrer, a la vista de tothom, les impureses del gust y del instint, les coses lletges y vergonyoses propies dels sers inferiors! Y la Marquesa, de nou agafada entre les urpes de sos prejudicis atàvichs, pensà que hi havia castes preferides per Deu y la natura, y que sols aquestes devien tenir el regiment del món, sotmetent a llur imperi a les altres castes desheretades e imposantleshi callament y obediència...

Justament en aquell punt, mentres allò pensava, quelcòm insòlit li aturà en sèch el pensament. Donava a la cambra de la Marquesa una saleta, y després de la saleta venia'l menjador. En el menjador s'acabava d'ohir distintament un gemech engoixat.

La Marquesa's girà ab vivor de cara a la porta, y ab les ulleres sobre'l nas escrutà la fosca. El gemech se repetí més ofegat.

— Gloria! — cridà la senyora ab sobressalt. —

La veu de la cambrera, feble, trasmudada, li respongué ab prou feynes desde la saleta:

— Se... nyora...

— ¿Què tens?

— Ayl... No ho sé... M'ofe... —

La cara de senador romà devingué sobtadament d'un groch verdós de bust de bronze, y la sang emperesida pels anys, feu una revolució en les venes groixudes de la Marquesa.

— Filla, no t'espantis... No serà res... — digué tremolament la dama.

La silueta indecisa de la cambrera traspasà la llinda del dormitori.

— Vina, vina aquí, ab mi! — afegí la senyora ab afecte.

Però la silueta no avensà un pas més.

— ¿Què fas, Gloria, que no vens? —

Un altre gemech tèrbol revolà sinistrament per la cambra, com un aucell de nit, y un cop sórt demunt de la catifa denuncià que acabava de desplomar-se un cos

La senyora, aterroritzada, rompé en esgarips.

— Gloria!.. Gloria!.. Gloria!.. — Y a n'aquell crit exasperat, que més que resso de veu humana pareixia'l bramul d'un element, sols respongué, del altre cap de cambra, una fresseta rogallosa com de fonògraf de joquina.

La cambrera's moria. Per la fredor que li glassà'l cor la senyora va tenirne la certesa absoluta. Sos dits sin crustaren mateix que urpes d'ivori vell en la fusta de la tauleta, son bust s'enèrica enèrgicament, y ab un impuls de totes ses forces logrà aixecar-se mitj pam del sihent de la butaca.

— Filla meua!.. Ja vinch! — cridà a la moribonda com pera donarli coratge. Mes, en el mateix punt, les forces la trahiren y retombà pesadament en el silló. Tan sols allavors se donà compte clar de sa impotència.

El sér estimat moria allà, a tocar, y ella no podia durli sos socors o son petó de despedida!

La Marquesa d'Artigues allargàls brassos, encaixant desesperadament les mans crispades, y un gran sanglot li esclatà a flor de gola. Mes tot de cop el sanglot s'es troncà, va arronsar els brassos y els dos punys aplacaren ab forsa'ls nusets sobre la taula. La Marquesa acabava de sentir qu'en el vas de sa vida, ple de fel a rasar, no hi cabia una gota més, y la seva ànima activa, reaccionant, se revoltà contra aquella nova y més terrible crudeltat del destí. Aixecà'l cap soberch ab un arranch de rèprobo, y encarrant-se ab la divinitat, semblà exigirli comptes. ¿Què li tou respònd del més enllà a n'aquella muda interrogant? Misteri! Jo lo que sé tan sols es que d'improvis, com si aquells ulls clavats en amunt, en lo desconegut, ab feréstega escames, haguessin topat ab una evidencia terrorífica, en el rostre tràgicament convulsat de la Marquesa d'Artigues hi aparegué una expressió d'estupor suprèm: l'espaume desolat del que ha deixat de creure.

Víctor Català

(Il·lustració del autor.)

LA PLUJA LLUNY DE CIUTAT

Quan bat el vent
demunt les penyes del frèstech torrent
y brama l'aygua saltant argilosa,
la selva negra es forsa espantosa.

Jo m'hi he trobat:
Jo, tan poca cosa!.. Fill de la ciutat
que tot just veig ploure cerco la passera;
sens esma, ni camí, ni dressera,
fins els genolls enfangat
bregava en lo més negre de la tempestat.
Aquí, devall dels peus, la timba pahorosa;
allà, imponent, el bosch esgarriós;
y frèstega, al demunt, la volta nuvolosa
ab els xàfecs de l'aygua y els trons aixordadós.

El torrent s'ennuegava monstruós!..

Y a la claror dels llamps,
udolant de rabia,
furiens y xops,
he vist els llops...

Com caps enormes de gegant,
timbera avall queyen les penyes rodolant!

Una veu s'axecava de cada cosa:

— Fill de ciutat, ¿de què't val tant llegir?..

Ah, saberut, ves què'n fas de la posal!..

Qu'estàs ridícul fanguejant així!.. —

Ditxós d'aquell qui en la llunya ciutat
gosa l'estrany plaer de veure ploure
a casa «Els Alemany» repanxigat
sens haverse de moure,
ab l'escumós doble y pel fum abrigat
veyent, sota'ls balcons, passar balba y dormida,
com estigma vivent de la societat,
l'ombra arrupida y trista dels pobres trinxerayres,
sentint la veu planyenta dels noctàmbuls cridayres,
y el rodar dels cotxes sobre l'empedrat!..

Però quan he pogut arribà a la masia,
y rihent y planyentse de veurem mullat
la gentil Maria
de galdas de poma, el pa m'ha llescat
y d'oli novell me l'ha ben sucut;
quan he begut vi blanc a la vora'l foch,
quan mirantse'l cel que s'asserrenava
tot calmosament m'ha dit en Koch:
— Això no ha sigut res,
per salvà'l rahim devia ploure més!.. —
en bona refè m'he quedat tan parat,
que m'he penedit d'anyorar la ciutat!..

Rafel Nogueras y Oller

CATEDRAL DE SIENA

TESTA GOTICA